

C/2025/6701

19.12.2025

**Pokyny Komise
ke koncepci dvousměrných rozdílových smluv**

(C/2025/6701)

Obsah

I.	Úvod	2
II.	Co jsou to rozdílové smlouvy?	3
a.	Definice a hlavní zásady	3
b.	Kategorie rozdílových smluv	5
c.	Přeshraniční dvousměrné rozdílové smlouvy	6
III.	Výhody inteligentnějších rozdílových smluv	6
a.	Snížení investičních nákladů díky větší cenové jistotě	7
b.	Maximalizace hodnoty investic zajištěním efektivního fungování elektrizační soustavy	7
c.	Snížení omezení energie z obnovitelných zdrojů pomocí vhodných investičních pobídek	7
d.	Snížení nákladů na energii přilákáním další levné výroby energie na trh a vytlačení výroby s podílem fosilních paliv s vysokými náklady	8
IV.	Právní rámec	8
V.	Inteligentní koncepce dvousměrných rozdílových smluv	9
VI.	Jednotlivé prvky koncepce	12
a.	Zabránění narušení chování při podávání nabídek na denních, vnitrodenních a vyrovnávacích trzích a na trzích s podpůrnými službami	12
b.	Podpora efektivních rozhodnutí o údržbě	14
c.	Pobídky k efektivní účasti na forwardovém trhu s elektřinou	17
d.	Maximalizace hodnoty investic pro elektrizační soustavu a spotřebitele v EU	19
VII.	Kombinace rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny	21
a.	Co jsou smlouvy o nákupu elektřiny?	21
b.	Kombinace dvousměrných rozdílových smluv a smluv o nákupu elektřiny	21
VIII.	Závěr	24
Příloha I:	Shrnutí jednotlivých prvků koncepce	25
Příloha II:	Slovníček	27

I. Úvod

Evropská elektrizační soustava prochází **rychlou transformací**. Snižuje se podíl aktiv využívajících fosilní paliva a **rychlým tempem se zavádí výroba čisté energie**, aby se dosáhlo cílů evropské politiky v oblasti energetiky a klimatu týkajících se dekarbonizace, konkurenceschopnosti a odolnosti. Tato transformace je stále více založena na soukromých investicích do zdrojů čisté energie, které jsou řízeny tržními signály, ale také se významně opírá o státní podporu. Přestože je důležité zvýšit podíl investic motivovaných trhem, státní podpora může být i nadále nezbytná v případech, kdy dojde k selhání trhu a kdy by se požadované investice bez státní podpory neuskutečnily.

Reforma uspořádání trhu s elektřinou ⁽¹⁾ vedla k doplnění článku 19d do nařízení o elektřině ⁽²⁾. Toto ustanovení vyžaduje, aby režimy přímé podpory cen pro investice do určitých typů nových zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů ⁽³⁾, jakož i do nových jaderných zařízení pro výrobu elektřiny měly formu dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných ujednání se stejnými účinky. Článek 19d stanoví, že tyto dvousměrné rozdílové smlouvy musí být koncipovány s cílem zamezit nežádoucímu narušování hospodářské soutěže a obchodu v rámci vnitřního trhu. Tyto povinné podmínky doplňují stávající rámec stanovený ve směrnici o obnovitelných zdrojích energie (RED III) ⁽⁴⁾ a pravidla pro podporu, jako jsou Pokyny pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky (CEEAG) a Rámec pro opatření státní podpory na podporu Dohody o čistém průmyslu (CISAF) ⁽⁵⁾.

Akční plán pro cenově dostupnou energii ⁽⁶⁾ dále uznal úlohu dlouhodobých smluv, jako jsou dvousměrné rozdílové smlouvy, při snižování nákladů na elektřinu, oddělování účtů za elektřinu od kolísání cen fosilních paliv a při podpoře dalších investic do výrobních technologií s nízkými mezními náklady.

Podporou investic do zařízení na výrobu čisté energie prostřednictvím státního rozpočtu mohou dvousměrné rozdílové smlouvy vést ke **snížení velkoobchodních cen elektřiny**. K tomu dochází, když čistší a levnější výroba nahrazuje dražší, většinou zařízení na fosilní paliva, ze žebříčku nabídkových cen ⁽⁷⁾. V důsledku toho budou mezní náklady jednotky stanovující tržní cenu nižší, čímž se sníží velkoobchodní ceny elektřiny. Kromě toho mohou dvousměrné rozdílové smlouvy prostřednictvím podpory výrobních zařízení přinést spotřebitelům energie řadu výhod, jako například a) zajištění dodatečné kapacity výroby čisté energie za konkurenceschopné náklady a b) snížení kolísání cen, přičemž zároveň poskytují spotřebitelům ochranu proti obdobím vysokých cen elektřiny. Dvousměrné rozdílové smlouvy zejména stanoví maximální odměnu pro své příjemce, a umožní tak členským státům získat zpět příjmy v době vysokých tržních cen. I když nejsou objemy levné výroby dostatečné k tomu, aby ze žebříku nabídkových cen vytlačily dražší výrobu, slouží dvousměrné rozdílové smlouvy jako pojistka pro spotřebitele. Příjmy nad tuto maximální odměnu lze přerozdělit

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1747 ze dne 13. června 2024, kterým se mění nařízení (EU) 2019/942 a (EU) 2019/943, pokud jde o zlepšení uspořádání unijního trhu s elektřinou (Úř. věst. L, 2024/1747, 26.6.2024).

⁽²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou (přepracované znění) (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 54).

⁽³⁾ Povinnost, aby režimy přímé podpory cen měly formu dvousměrných rozdílových smluv, se vztahuje na technologie výroby energie z těchto obnovitelných zdrojů: větrná, solární, geotermální a vodní energie bez využití přehradní nádrže.

⁽⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1711 ze dne 13. června 2024, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L, 2024/1711, 26.6.2024).

⁽⁵⁾ C/2025/3602.

⁽⁶⁾ Akční plán pro cenově dostupnou energii, COM(2025) 79 final.

⁽⁷⁾ Tvorba cen na velkoobchodních trzích s elektřinou v současnosti zahrnuje optimalizaci nabídky elektřiny, poptávky po elektřině a dostupné přeshraniční přenosové kapacity pro obchodování. Cena elektřiny v rámci zóny bude určena mezními výrobními náklady prostředku na dodávku nejlevnější dostupné elektřiny potřebné k uspokojení potřeb spotřeby. Pro určení dodávky nejlevnější dostupné elektřiny k uspokojení potřeb jsou všechna dostupná dodavatelská zařízení seřazena podle výše jejich nabídek, které vycházejí z jejich mezních výrobních nákladů, v rámci tzv. žebříčku nabídkových cen. Cenová hladina, na které se setkává nejlevnější poptávka a nejdražší nabídka, určuje velkoobchodní cenu elektřiny. Přidání výrobních zařízení s nízkými mezními náklady, jako jsou obnovitelné zdroje energie, může vést k tomu, že velkoobchodní cenu stanoví jednotky s nižšími mezními náklady, a tím sníží velkoobchodní tržní cenu. Je však důležité si uvědomit, že tvorbu velkoobchodních cen ovlivňuje více faktorů, jako je například míra flexibility v elektrizační soustavě.

spotřebitelům, čímž je účinně chrání před vysokými cenami energie. A konečně, dvousměrné rozdílové smlouvy poskytují investorům vysokou jistotu tím, že zajišťují stabilní příjmy z nových investic do výroby elektřiny, které se stávají méně závislými na kolísavých cenách elektřiny způsobených výrobou elektřiny z fosilních paliv (která obvykle určuje cenu na denním trhu). Dvousměrné rozdílové smlouvy proto usnadňují svým příjemcům přístup ke kapitálu za nižší finanční náklady (např. nižší úrokové sazby úvěrů a rizikovou přírážku), a **tím snižují náklady na investice**. To vede k nižším účtům za elektřinu pro spotřebitele ve srovnání s hypotetickým srovnávacím scénářem. Celkově tyto nástroje zlevňují zavádění čisté energie a energie z bohatých zdrojů a zároveň podporují dlouhodobou předvídatelnost a cenovou dostupnost energie.

Vzhledem k rostoucímu podílu aktiv podporovaných dvousměrnými rozdílovými smlouvami a rozsahu investic potřebných k dosažení cílů EU v oblasti cenové dostupnosti, dekarbonizace a energetické bezpečnosti ⁽⁸⁾, bude rozhodující **inteligentní koncepte dvousměrných rozdílových smluv**. Dvousměrné rozdílové smlouvy budou muset být chytře navrženy tak, aby zajistily efektivní fungování evropského trhu s elektřinou, integraci podporovaných aktiv do trhu a zároveň udržení systémových nákladů pod kontrolou a podporu hospodářské soutěže.

Jelikož je pro využití všech výše popsanych přínosů zásadní, aby byly tyto smlouvy správně koncipovány, je cílem tohoto dokumentu poskytnout členským státům návod, jak navrhnout dvousměrné rozdílové smlouvy tak, aby podporovaly efektivní investice. Tyto pokyny pomohou členským státům navrhnout režimy podpory s ohledem na stávající regulační rámec. Poskytnou také příklady toho, jak lze splnit kritéria pro koncepci dvousměrných rozdílových smluv stanovená v nařízení o elektřině a směrnici o obnovitelných zdrojích energie. Cílem není poskytnout vyčerpávající pohled na soulad všech možných prvků konceptu režimu dvousměrných rozdílových smluv s právními předpisy EU ⁽⁹⁾.

Komise vyzývá členské státy, aby řádně zvážily zásady uvedené v těchto pokynech, tento dokument je však určen pouze pro orientační účely. Právně závazné je pouze znění samotných právních předpisů EU. Případný závazný výklad právních norem musí být odvozen z textu směrnice o obnovitelných zdrojích energie a nařízení o elektřině, jakož i z jiných relevantních právních předpisů EU a přímo z judikatury Soudního dvora EU.

II. Co jsou to rozdílové smlouvy?

a. Definice a hlavní zásady

Nařízení o elektřině vyžaduje, aby se přímá podpora cen pro typy zařízení na výrobu čisté elektřiny uvedené v nařízení poskytovala ve formě dvousměrných rozdílových smluv. Tyto smlouvy jsou definovány jako smlouvy mezi provozovatelem zařízení pro výrobu elektřiny a protistranou, obvykle veřejným subjektem, které poskytují záruku minimální odměny i omezení nadměrné odměny ⁽¹⁰⁾. Doba, na niž se dvousměrné rozdílové smlouvy vztahují, se může pohybovat od 10 do 60 let, v závislosti na technologii, době amortizace a rizicích týkajících se tržních příjmů ⁽¹¹⁾. S elektřinou vyrobenou v zařízeních podporovaných dvousměrnými rozdílovými smlouvami se obvykle obchoduje na trzích s elektřinou ⁽¹²⁾.

⁽⁸⁾ Jak je uvedeno v pracovním dokumentu útvarů Komise o posouzení dopadů, který je připojen ke sdělení „Zajištění naší budoucnosti – Klimatický cíl pro Evropu na rok 2040“.

⁽⁹⁾ Tyto pokyny nebudou například obsahovat doporučení, jak do dražeb zahrnout necenová kritéria. To vyžaduje i) článek 26 aktu o průmyslu pro nulové čisté emise (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1735 ze dne 13. června 2024, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise (Úř. věst. L 2024/1735, 28.6.2024)), ii) nařízení (EU) 2025/1176 ze dne 23. května 2025, kterým se stanoví předvýběrová kritéria a kritéria pro udělení zakázky v případě dražeb pro zavádění energie z obnovitelných zdrojů, iii) a doporučení Komise ze dne 13. května 2024 o navrhování aukcí v oblasti energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L 2025/1176) („prováděcí akt k článku 26 aktu o průmyslu pro nulové čisté emise“). Stejně tak nejsou v těchto pokynech blíže popsány podmínky, za kterých se finanční právní předpisy vztahují na dvousměrné rozdílové smlouvy.

⁽¹⁰⁾ Ustanovení čl. 2 bodu 76 nařízení (EU) 2019/943 ve znění nařízení (EU) 2024/1747.

⁽¹¹⁾ Při rozhodování o přesné době trvání musí být délka smlouvy úměrná výši požadovaných investic a nepřesahovat očekávanou dobu provozu.

⁽¹²⁾ Tyto trhy s elektřinou zahrnují dvoustranné smlouvy, jako jsou smlouvy o nákupu elektřiny.

Investice do aktiv na výrobu čisté energie prostřednictvím dvousměrných rozdílových smluv mezi zhotovitelem a státem poskytují zhotoviteli jistotu příjmů. To má přímý dopad na snížení rizika investora, a tím i na snížení nákladů na kapitál. Přilákáním dalších aktiv na výrobu energie s nízkými mezními náklady lze vytěsnit ze žebříčku nabídkových cen výrobní jednotky s vyššími náklady a dosáhnout nižších velkoobchodních cen energie.

V rámci definice uvedené v nařízení o elektřině je možných mnoho koncepčních variant a tyto smlouvy prošly značným vývojem⁽¹³⁾. Lze očekávat, že tyto různé koncepce dvousměrných rozdílových smluv se budou dále vyvíjet s dalším výzkumem a prováděním a s tím, jak se bude vyvíjet samotné uspořádání evropského trhu s elektřinou. Proto by tyto pokyny neměly být chápány tak, že členským státům brání ve výběru jiných koncepcí, pokud jsou v souladu s právními předpisy EU (včetně pravidel státní podpory).

V praxi finanční toky dvousměrných rozdílových smluv závisí na realizační ceně⁽¹⁴⁾, obvykle stanovené v soutěžním nabídkovém řízení⁽¹⁵⁾, referenční tržní ceně a referenčním objemu. Soutěžní nabídkové řízení je neúčinnějším mechanismem zjišťování cen, který vede ke snížení investičních nákladů⁽¹⁶⁾. Referenční cena se vypočítá zprůměrováním tržních cen za referenční období, která mohou mít různou délku v závislosti na zvolené koncepci dvousměrné rozdílové smlouvy. Výroba elektřiny nebo referenční objemy se vypočítávají za účelem určení objemů, na jejichž základě se vyplácí odměna podle dvousměrné rozdílové smlouvy. Tímto referenčním objemem může být skutečný objem vyrobený zařízením, objem nezávislý na skutečném objemu vyrobeném zařízením nebo kombinace obou⁽¹⁷⁾.

Ve většině koncepcí dvousměrné rozdílové smlouvy je výplata určena rozdílem mezi realizační a referenční cenou a výrobou elektřiny nebo referenčním objemem. Pokud je referenční cena nižší než realizační cena, jsou tržní příjmy výrobce doplněny protistranou dvousměrné rozdílové smlouvy tak, aby dosáhly úrovně realizační ceny. Pokud je referenční cena vyšší než realizační cena, musí výrobce převést⁽¹⁸⁾ část svých příjmů nad rámec realizační ceny. Pro znázornění obrázků 1 níže.

⁽¹³⁾ Viz například Kitzing et al (2024): *Contracts-for-Difference to support renewable energy technologies: Considerations for design and implementation* (Rozdílové smlouvy na podporu technologií v oblasti energie z obnovitelných zdrojů. Aspekty koncepce a provádění), výzkumná zpráva, RSC/FSR, Centrum Roberta Schumana, Florentská správní akademie, Evropský univerzitní institut; Newbery, D. (2023a). *Efficient Renewable Electricity Support: Designing an Incentive compatible Support Scheme* (Efektivní podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů: koncipování režimu podpory kompatibilního s pobídkou). *The Energy Journal*, 44(3); Newbery, D. (2023b). *Efficient Renewable Electricity Support: Designing an Incentive compatible Support Scheme* (Efektivní podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů: koncipování režimu podpory kompatibilního s pobídkou). *The Energy Journal*, 44(3), 1–22; Schlecht, I., Maurer, C., & Hirth, L. (2024). *Financial contracts for differences: The problems with conventional CfDs in electricity markets and how forward contracts can help solve them* (Finanční rozdílové smlouvy: problémy s konvenčními rozdílovými smlouvami na trzích s elektřinou a jak je mohou pomoci vyřešit forwardové kontrakty). *Energy Policy*, 186, 113981; Fabra, N., (2023) „*Reforming European Electricity Markets: Lessons from the Energy Crisis*“ (Reforma evropských trhů s elektřinou: poučení z energetické krize), *Energy Economics*. 126; Elia Group. (2022): *Sustainable 2-sided Contract for Difference design and models for combination with Power Purchasing Agreements – Two-part explanatory note* (Udržitelná koncepce dvousměrné rozdílové smlouvy a modely pro kombinaci se smlouvami o nákupu elektřiny – dvoudílná vysvětlující poznámka). Dosud nezveřejněno; nebo Kröger, Neuhoﬀ, Richstein (2022), *Contracts for Difference Support the Expansion of Renewable Energy Sources while Reducing Electricity Price Risks* (Rozdílové smlouvy podporují rozšiřování energie z obnovitelných zdrojů a zároveň snižují rizika spojená s cenami elektřiny), zpráva institutu DIW Berlin.

⁽¹⁴⁾ Jeden z modelů dvousměrné rozdílové smlouvy diskutovaných v literatuře předpokládá použití cenového koridoru ohraničeného dvěma realizačními cenami, spodní hranicí (floor) a horní hranicí (cap), v jehož rámci je provozovatel vystaven tržním cenám.

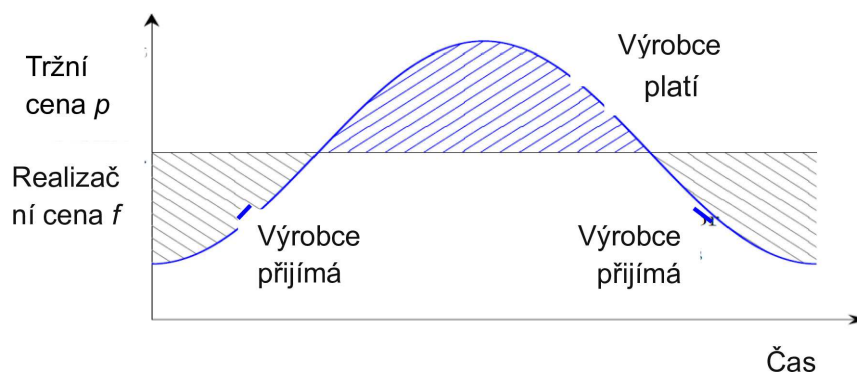
⁽¹⁵⁾ Ustanovení čl. 19d odst. 2 nařízení o elektřině stanoví povinnost stanovit odměnu spojenou s dvousměrnou rozdílovou smlouvou „prostřednictvím soutěžního nabídkového řízení, které je otevřené, jasné, transparentní a nediskriminační“. Uvádí však také, že „v případech, kdy takové soutěžní nabídkové řízení nelze provést, jsou dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenná ujednání se stejnými účinky a příslušné realizační ceny navrženy tak, aby zajišťovaly, že rozdělení příjmů podnikům nezpůsobí nežádoucí narušení hospodářské soutěže a obchodu v rámci vnitřního trhu“.

⁽¹⁶⁾ Viz například Evropská komise, Generální ředitelství pro energetiku (2022), Chema Zabala, Alfa Diallo: „*Study on the performance of support for electricity from renewable sources granted by means of tendering procedures in the Union 2022*“ (Studie o účinnosti podpory pro elektřinu z obnovitelných zdrojů poskytované prostřednictvím výběrových řízení v Unii – 2022) a zpráva Komise o účinnosti podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů poskytnuté prostřednictvím výběrových řízení v Unii, COM(2022) 638 final.

⁽¹⁷⁾ Příkladem takových objemů nezávislých na výrobě může být omezený objem stanovený *ex ante* aukčním orgánem nebo v případě dvousměrných rozdílových smluv nezávislých na výrobě výrobní potenciál zařízení, referenční profil odrážející výrobu průměrného referenčního projektu a další možnosti.

⁽¹⁸⁾ Kromě zpětného vyžádání vyplývajícího z dvousměrné rozdílové smlouvy mohou být vyžadovány i jiné typy zpětného vyžádání, aby se zabránilo nadměrné odměně, jak je uvedeno v pokynech ke státní podpoře. Zpětné vyžádání vyplývající z dvousměrné rozdílové smlouvy může být zachováno po celou dobu provozní životnosti podporovaného aktiva.

Obrázek 1: Kladné a záporné výplaty v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy

Zdroj: Fabra (2022)

b. Kategorie rozdílových smluv

V této fázi lze definovat dvě hlavní kategorie dvousměrných rozdílových smluv: dvousměrné rozdílové smlouvy založené na výrobě a dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě. Smlouvy první kategorie určují referenční objem a smluvní platby na základě objemu vyrobeného příjemcem. Druhá kategorie odděluje referenční objem, a tedy i smluvní platby od skutečné výroby, a místo toho se zabývá ukazateli souvisejícími s výrobní kapacitou zařízení nebo s výrobou referenčního zařízení. Kromě smluv „čistě“ založených na výrobě nebo na ní nezávislých jsou možné i „fúzní“ dvousměrné rozdílové smlouvy, které kombinují vlastnosti obou typů dvousměrných rozdílových smluv⁽¹⁹⁾. Například dvousměrná rozdílová smlouva by mohla být založena na výrobě v časech, kdy se neočekává, že by režim vedl k narušení⁽²⁰⁾, ale po zbytek času by mohla být nezávislá na výrobě (např. když se očekává, že ceny na trhu s elektřinou budou nižší než mezní náklady podporovaného zařízení).

Dvousměrné rozdílové smlouvy založené na výrobě byly v minulém desetiletí a dodnes zůstávají nejběžnějším typem dvousměrných rozdílových smluv zaváděných členskými státy. Při použití nejjednodušší koncepce mohou tyto režimy narušit motivaci příjemců⁽²¹⁾, protože pobízejí k maximalizaci výroby nezávisle na související hodnotě této výroby pro elektrizační soustavu, což se odráží v tržních příjmech. Výrobci mohou být například motivováni k tomu, aby i) maximalizovali svou výrobu navzdory celkově nadměrné výrobě elektřiny a cenám na vnitrodenních nebo vyrovnávacích trzích, přičemž tržní ceny jsou nižší než mezní náklady zařízení, nebo ii) aby přijímali investiční rozhodnutí, která maximalizují vyrobené objemy zařízení, ale nemaximalizují hodnotu vyrobené elektřiny pro elektrizační soustavu. Pokud nedojde k přechodu na inteligentnější koncepci dvousměrných rozdílových smluv, lze očekávat, že tato narušení budou narůstat. Příkladem takového inteligentnější koncepce je například úvaha o neposkytování pobídek k výrobě v obdobích, kdy je hodnota této energie záporná. To lze obvykle řešit tak, že se za výrobu v hodinách se zápornými cenami neposkytuje odměna. Očekává se, že význam segmentu vnitrodenního trhu poroste. Proto bude nezbytné zajistit, aby při určování kritérií pro odměňování u dvousměrných rozdílových smluv byly zohledněny i negativní cenové signály. Proto je nutné dvousměrné rozdílové smlouvy lépe koncipovat, aby se minimalizovaly celkové náklady na transformaci energetiky, které spotřebitelé nesou v rámci svých účtů za energii.

⁽¹⁹⁾ Viz například rozhodnutí Komise SA.115179 (2024/N) – Itálie FER X TCTF Italská dočasná podpora výroby elektřiny pro elektrárny využívající obnovitelné zdroje energie blížící se tržní paritě. V literatuře byly diskutovány další možné koncepce, které zahrnují různé koncepce referenční ceny, referenčního objemu nebo realizační ceny. Rozsáhlý přehled možných koncepčních variant viz například Kitzing et al. (2024). Jiné koncepce mohou zahrnovat bonusy za flexibilitu nebo sankce. Viz například Fabra (2023).

⁽²⁰⁾ Odkazy na „narušení“ v kontextu těchto pokynů by měly být chápány jako účinky dvousměrných rozdílových smluv, které příjemce motivují k jinému chování než u „nepodporovaného“ výrobce. Například dvousměrné rozdílové smlouvy mají rušivé účinky, pokud příjemce motivují k výrobě v době, kdy je tržní cena nižší než mezní náklady příjemce, nebo pokud příjemce nevyrábí, i když jsou tržní ceny vyšší než jeho mezní náklady. Tyto příklady narušení nejsou vyčerpávající.

⁽²¹⁾ To předpokládá, že mezní náklady jsou nižší než realizační cena.

Většinu těchto problémů řeší dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě. Vzhledem k tomu, že platba příjemci je nezávislá na skutečné výrobě, je příjemce motivován k tomu, aby přizpůsobil svou výrobu a tržní chování tak, aby maximalizoval své tržní příjmy. To příjemce motivuje k tomu, aby zařízení provozovali podobným způsobem, jakým by to dělal provozovatel bez podpory. V odborné literatuře existují různé typy dvousměrných rozdílových smluv nezávislých na výrobě. Liší se především způsobem, jakým definují referenční objem, který může být například založen na schopnosti aktiva vyrábět v určitém čase nebo může vycházet z výroby (virtuální) referenční elektrárny. Hlavní problémy s tímto typem dvousměrných rozdílových smluv se týkají stanovení referenčních objemů, což může zahrnovat větší složitost, například kvůli potřebě použít složité modelování nebo zabránit potenciálním rizikům obcházení pravidel ⁽²²⁾.

Odstranění narušení trhu způsobeného dvousměrnými rozdílovými smlouvami je obecně spojeno s určitými kompromisy. Například lepší schopnost reagovat na trh sníží celkové náklady systému, tj. bude celkově prospěšná pro spotřebitele, ale může také zvýšit individuální rizika týkající se příjmů příjemců.

c. Přeshraniční dvousměrné rozdílové smlouvy

Koncepce přeshraničních dvousměrných rozdílových smluv – které byly dosud využívány jen zřídka, ale očekává se, že budou stále častěji využívány pro spolupráci při přeshraničních výměnách – by měla být v zásadě podobná koncepci ostatních dvousměrných rozdílových smluv, a proto by měla být v souladu s platným právním rámcem a zásadami koncepce popsanými v tomto dokumentu. Rozdíl oproti dvousměrným rozdílovým smlouvám, které jsou rozpracovány v těchto pokynech, však spočívá v tom, že na koncepci přeshraničních dvousměrných rozdílových smluv se podílí hostitelský členský stát a jeden nebo více finančně přispívajících členských států.

Členské státy zapojené do přeshraniční dvousměrné rozdílové smlouvy mohou uplatňovat různé úrovně hloubkové spolupráce. Na nejnižší úrovni spolupráce může hostitelský členský stát jednostranně nastavit koncepci režimu a provádět ho a přijímat finanční příspěvky od spolupracujícího členského státu (států).

Na střední úrovni spolupráce je koncepce přeshraniční dvousměrné rozdílové smlouvy vytvořena společně s přispívajícím členským státem (státy), ale provádění je ponecháno na hostitelském členském státě. Tato společná koncepce může být specifická pro konkrétní projekt nebo může být rámcovou koncepcí pro skupinu projektů.

Přeshraniční dvousměrné rozdílové smlouvy mohou být koncipovány a prováděny společně hostitelskými zeměmi a přispívajícím členským státem (státy). I v tomto případě může jít o spolupráci na konkrétním projektu nebo o rámcovou smlouvu pro celou řadu projektů.

III. Výhody inteligentnějších rozdílových smluv

Evropská komise navrhla cíl v oblasti klimatu snížit čisté emise skleníkových plynů do roku 2040 o 90 % ve srovnání s úrovní v roce 1990 ⁽²³⁾. Elektrifikace s plně dekarbonizovanou energetickou soustavou do roku 2040 je hlavní hnací silou energetické transformace. Očekává se, že podíl elektřiny na konečné spotřebě energie vzroste z přibližně 30 % v roce 2030 na více než 45 % v roce 2040 ⁽²⁴⁾. K dosažení takové úrovně je třeba v příštích letech uskutečnit rozsáhlé investice do nových elektráren, které se jen v příštím desetiletí odhadují na 140 miliard EUR ročně ⁽²⁵⁾. Aby investice do nových výrobních zařízení přinesly evropským spotřebitelům co největší užitek a zvýšily odolnost elektrizační soustavy, musí být dostatečně diverzifikované. Kromě toho musí mít tato zařízení přístup k robustní elektrizační soustavě a musí být doplněna zdroji nefosilní flexibility. Další rozvoj místně vztažených signálů navíc umožní, aby tato soustava fungovala efektivně a aby levná elektřina vyrobená zařízeními pro výrobu čisté energie byla směřována tam, kde a kdy ji spotřebitelé nejvíce potřebují.

⁽²²⁾ To může znamenat výpočet referenčního objemu tak, aby kopíroval výrobní profil konkrétních zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů. To znamená použití účinných meteorologických čidel a sofistikovaného modelování výroby elektřiny pro stanovení referenční křivky výroby nebo přiřazení „referenčního výkonu“ k podporovanému projektu způsobem, který zabráni rizikům obcházení pravidel a odstraní náklady na provádění a administrativní zátěž.

⁽²³⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2021/1119, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality, COM(2025) 524 final.

⁽²⁴⁾ Evropská komise, Plán dosažení cíle v oblasti klimatu do roku 2040(SWD(2024) 63 final).

⁽²⁵⁾ Evropská komise, Plán dosažení cíle v oblasti klimatu do roku 2040(SWD(2024) 63 final).

V tomto kontextu mohou inteligentněji koncipované rozdílové smlouvy přispět ke snížení celkových nákladů elektrizační soustavy několika způsoby v porovnání s hypotetickým srovnávacím scénářem, kdy smlouvy nejsou koncipovány inteligentně nebo nejsou nabízeny.

a. ***Snížení investičních nákladů díky větší cenové jistotě***

Náhrada nákladů investorů prostřednictvím obchodování s produkty na krátkodobých trzích s elektřinou s sebou nese rizika. To platí zejména pro obnovitelné zdroje, které jsou závislé na počasí a u nichž může být výroba v rámci každé skupiny technologií vysoce korelovaná. Dlouhodobé smlouvy, ať už se soukromými subjekty (např. smlouvy o nákupu elektřiny za pevnou cenu), nebo např. státem podporované dvousměrné rozdílové smlouvy, tak mohou **omezit tržní rizika investorů a zároveň chránit spotřebitele elektřiny před dopady kolísání tržních cen**. Kapitálové náklady jsou jedním z největších nákladů na nové investice do energetiky, protože tato aktiva se vyznačují vysokými kapitálovými výdaji (CAPEX) a nízkými provozními výdaji (OPEX). Zajištěním úrovně záruky minimální odměny kryté státní zárukou usnadňují dvousměrné rozdílové smlouvy přístup k levnějšímu kapitálu ve srovnání s obchodními investicemi, a tím účinně snižují náklady na výrobu elektřiny. Například podpora nových investic prostřednictvím dvousměrných rozdílových smluv pro větrnou energii na moři by mohla **snížit kapitálové náklady** o 3,7 až 5 procentních bodů ve srovnání s projektem bez státní podpory ⁽²⁶⁾.

b. ***Maximalizace hodnoty investic zajištěním efektivního fungování elektrizační soustavy***

Vzhledem k očekávané rostoucí úloze, kterou budou dvousměrné rozdílové smlouvy hrát při podpoře investic, je proto správná koncepce těchto podpůrných režimů klíčová pro **zajištění efektivního fungování elektrizační soustavy**. Zvýšení schopnosti výrobních zařízení, na něž se vztahují dvousměrné rozdílové smlouvy, reagovat na tržní signály, by ve srovnání s dříve schválenými režimy mohlo i) lépe zohlednit přínosy výrobní kapacity pro celkové náklady systému, ii) zvýšit účinnost systému a iii) v konečném důsledku snížit náklady energetického systému. Například záporné ceny v posledních letech prudce vzrostly (z 0 % na 465 hodin na nizozemském denním trhu s elektřinou od roku 2018 do roku 2024 ⁽²⁷⁾), čímž se zvýšila kolísavost cen a nejistota, což vedlo ke zvýšené poptávce po státní podpoře pro výrobní zařízení a po mechanismech vyrovnávání. Proto je důležité, aby režimy podpory poskytovaly správné pobídky k přizpůsobení výroby elektřiny tržním cenovým hladinám a aby byla přijata optimální rozhodnutí o umístění a technologiích s cílem maximalizovat tržní příjmy a vyhnout se těmto epizodám ⁽²⁸⁾. Vzhledem k nárůstu objemů obchodovaných na vnitrodenním trhu (+53 % v roce 2024 ve srovnání s rokem 2023) ⁽²⁹⁾ a nárůstu nákladů na výkonovou rovnováhu ⁽³⁰⁾, je pro zajištění účinnosti soustavy a minimalizaci společenských nákladů klíčové poskytnout výrobním zařízením odpovídající pobídky k reakci na vnitrodenní a vyrovnávací trhy. V režimech podpory schválených v posledních letech se stále více zohledňovala reakce na cenové signály na denním trhu. Reakce na vnitrodenní a vyrovnávací trhy však byla velmi nízká, což vedlo k závažným narušením. Jedním z projevů této skutečnosti je zvýšený počet hodin se zápornou cenou na vnitrodenních trzích: v roce 2024 byly v Německu na vnitrodenních trzích u 13 % hodin zaznamenány záporné ceny, zatímco ceny na denním trhu byly kladné ⁽³¹⁾.

c. ***Snížení omezení energie z obnovitelných zdrojů pomocí vhodných investičních pobídek***

Další výhodou dobře koncipované rozdílové smlouvy je, že **sníží omezování výroby** v důsledku omezení elektrizační soustavy. V dnešním systému může být výrobní zařízení omezeno provozovatelem soustavy a za toto omezení je kompenzováno prostřednictvím mechanismu pro redispečink. Důvody tohoto omezování jsou obecně spojeny s přetížením elektrizační soustavy.

Tento mechanismus pro redispečink nemotivuje investory do výroby elektřiny k umístění zařízení do oblastí s nízkým přetížením v blízkosti poptávky po elektřině a tam, kde je elektrizační soustava připravena na hostování těchto nových výrobních kapacit. Nepodněcuje je ani k přijímání technologických rozhodnutí, která by mohla zajistit lepší integraci nových aktiv do elektrizační soustavy, například omezením příspěvku příjemců k přetížení. Proto je třeba zlepšit místně vztažené pobídky pro nové investice, aby se maximalizoval přínos obnovitelných zdrojů energie pro energetický systém. To může doplnit podobné místně vztažené pobídky v síťových poplatcích.

⁽²⁶⁾ *The Impact of Two-Sided Contracts for Difference on Debt Sizing for Offshore Wind Farms* – Mak Dukan, Dogan Keles, Lena Kitzing, 2025 (Dopad dvousměrných rozdílových smluv na velikost dluhu u větrných elektráren na moři).

⁽²⁷⁾ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F2590EN.pdf>.

⁽²⁸⁾ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F2590EN.pdf>.

⁽²⁹⁾ *CACM Annual report 2024* (Výroční zpráva o přidělování kapacity a řízení přetížení za rok 2024) – <https://www.nemo-committee.eu/assets/files/cacm-annual-report-2024.pdf>.

⁽³⁰⁾ Nejlepší dostupné údaje naznačují, že celkové náklady na výkonovou rovnováhu na úrovni EU v roce 2024 budou nejméně 2–3krát vyšší než v roce 2018, ale podle zpráv sítě ENTSO-E o trhu a vyrovnávání za období 2020–2025 neexistuje žádná oficiálně zveřejněná konsolidovaná řada, která by potvrzovala přesný procentuální údaj.

⁽³¹⁾ Je však třeba poznamenat, že rozdíl ve znaménku mezi denním a vnitrodenním časovým rámcem může být způsoben změnami v předpovědích výroby a spotřeby po skončení denního trhu, například v důsledku změn počasí.

Společné výzkumné středisko Komise odhaduje, že náklady EU na redispečink mohou do roku 2040 vzrůst až na 100 miliard EUR ročně ⁽³²⁾. Bez zvyšování flexibility elektrizační soustavy a bez větší poptávky po elektřině, bez větších místně vztažených pobídek a bez výstavby nových aktiv elektrizační soustavy bude výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů stále více omezována a bude dále prohlubovat problémy s přetížením.

d. ***Snížení nákladů na energii přilákáním další levné výroby energie na trh a vytlačení výroby s podílem fosilních paliv s vysokými náklady***

Dvousměrné rozdílové smlouvy pravděpodobně přilákají další investice do zařízení pro výrobu čisté energie s nízkými provozními náklady. Tyto dodatečné investice umožní **snížit velkoobchodní ceny elektřiny** tím, že vytlačí dražší výrobní zařízení, většinou na fosilní paliva, ze žebříčku nabídkových cen. Navíc i v případě, kdy velkoobchodní cenu elektřiny určují zařízení na výrobu elektřiny s vysokými náklady, působí dvousměrné rozdílové smlouvy jako nástroj pro oddělení účtů za elektřinu od kolísavých nákladů na fosilní paliva. Stanovením maximální odměny pro podporovanou zařízení umožňují dvousměrné rozdílové smlouvy členským státům získat zpět příjmy v době vysokých tržních cen. Příjmy nad tuto maximální odměnu mohou být přerozděleny spotřebitelům, což je účinně chrání před vysokými cenami energie.

Na základě těchto údajů a prvků popsaných v tomto oddíle se zdá, že je klíčové poskytnout lepší pobídky, aby byla zařízení umístěna v oblastech s nízkým přetížením, a tedy v oblastech s nízkým rizikem omezení. To sníží celkové náklady elektrizační soustavy a budou z toho mít prospěch spotřebitelé a výrobci v EU.

IV. Právní rámec

Podle *acquis* EU v oblasti energetiky ⁽³³⁾ se musí koncepce dvousměrných rozdílových smluv řídit zvláštními kritérii. V tomto ohledu je příslušný právní rámec stanoven v článku 4 směrnice o obnovitelných zdrojích energie (směrnice (EU) 2018/2001) ⁽³⁴⁾ a v článcích 19d a 19a nařízení o elektřině (nařízení (EU) 2019/943) ⁽³⁵⁾.

Ustanovení čl. 19d odst. 1 nařízení o elektřině vyžaduje, aby režimy přímé podpory cen pro investice do nových zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů ⁽³⁶⁾ nebo do jaderných zařízení pro výrobu elektřiny měly od 17. července 2027 (nebo od 17. července 2029 v případě zařízení na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři připojených prostřednictvím hybridních propojovacích vedení) formu dvousměrných rozdílových smluv. Dále stanoví, že zapojení účastníků trhu do těchto režimů by mělo být dobrovolné.

Článek 4 směrnice o obnovitelných zdrojích energie a článek 19d nařízení o elektřině nenařizují používání jednoho konkrétního typu dvousměrné rozdílové smlouvy. Vyžadují však dodržení specifických zásad koncepce.

Článek 4 směrnice o obnovitelných zdrojích energie stanoví určité zásady koncepce pro režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů. Zejména vyžaduje, aby režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů poskytovaly pobídky k začleňování elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu s elektřinou způsobem, jenž je založen na trhu a reaguje na něj, přičemž se zamezí zbytečnému narušení trhů s elektřinou a rovněž se zohlední možné náklady na integraci systému a stabilita sítě. Dále článek 4 směrnice o obnovitelných zdrojích energie vyžaduje, aby režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů byly koncipovány tak, aby maximalizovaly začlenění elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu s elektřinou a zajistily, aby výrobci energie z obnovitelných zdrojů reagovali na tržní cenové signály a maximalizovali své tržní příjmy. Tato podpora musí být poskytována otevřeným, transparentním, konkurenčním, nediskriminačním a nákladově efektivním způsobem. Článek 19d nařízení o elektřině doplňuje další podrobnosti o prvcích koncepce pro dvousměrné rozdílové smlouvy a rozšiřuje tento rámec na výrobu jaderné energie. Cílem těchto nových ustanovení je zlepšit zachování schopnosti režimů podpory ve formě dvousměrných rozdílových smluv reagovat na trh.

⁽³²⁾

⁽³³⁾ Tyto pokyny se zaměřují na příslušná platná pravidla *acquis* EU v oblasti energetiky a nemají za cíl pokrýt všechna pravidla, která se případně vztahují na dvousměrné rozdílové smlouvy podle práva EU, jako jsou pravidla státní podpory nebo finanční právní předpisy.

⁽³⁴⁾ Viz články 4 a 6 směrnice o obnovitelných zdrojích energie.

⁽³⁵⁾ Kromě práva v oblasti energetiky hrají při koncipování dvousměrných rozdílových smluv, které jsou v souladu s EU, důležitou úlohu i pravidla státní podpory. V této souvislosti se odkazuje zejména na Pokyny pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky – 2022/C 80/01 (CEEAG).

⁽³⁶⁾ Pro účely těchto pokynů se pojem „obnovitelné zdroje energie“ vztahuje na nová zařízení pro výrobu elektřiny z větrné energie, solární energie, geotermální energie a vodní energie bez využití přehradní nádrže.

V čl. 19d odst. 2 písm. a) a b) nařízení o elektřině se upřesňuje, že dvousměrné rozdílové smlouvy musí zajistit, aby podporovaná zařízení jednala způsobem reagujícím na trh, zatímco v čl. 19d odst. 2 písm. e) a odst. 5 nařízení o elektřině se stanoví podmínky, jak by měl stát využívat příjmy plynoucí z mechanismu zpětného vyžádání podpory. Ustanovení čl. 19a odst. 5 a 6 nařízení o elektřině dále objasňují možnou interakci mezi dvousměrnými rozdílovými smlouvami a smlouvami o nákupu elektřiny. Článek 19d nařízení o elektřině obsahuje rovněž ustanovení o zamezení nežádoucího narušení hospodářské soutěže a obchodu v rámci vnitřního trhu (čl. 19d odst. 2 písm. d)), o úrovni záruky odměny (čl. 19d odst. 2 písm. c)), o ustanoveních o sankcích pro případ předčasného vypovězení smlouvy (čl. 19d odst. 2 písm. f)) a o právu členských států osvobodit malá zařízení od povinnosti podle čl. 19d odst. 1 nařízení o elektřině (čl. 19d odst. 6).

Článek 26 nařízení (EU) 2024/1735⁽³⁷⁾ vyžaduje, aby byla určitá necenová kritéria použita na 30 % objemu dražené energie z obnovitelných zdrojů ročně na členský stát (nebo na nejméně 6 GW ročně na členský stát). Tato necenová kritéria zahrnují i) předvýběrová kritéria týkající se odpovědného chování podniků, kybernetické bezpečnosti a bezpečnosti údajů a schopnosti realizovat projekt, ii) jakož i předvýběrová kritéria nebo kritéria pro udělení zakázky ohledně příspěvku dražby k udržitelnosti a odolnosti. Jsou dále specifikována v prováděcím nařízení Komise (EU) 2025/1176⁽³⁸⁾. Pokud se členský stát rozhodne, že dvousměrná rozdílová smlouva bude součástí 30 % objemu dražené energie z obnovitelných zdrojů, na který se vztahují necenová kritéria, je třeba výše uvedená necenová kritéria zahrnout.

Schvalování těchto režimů by mělo probíhat v souladu s pravidly státní podpory. V případě zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů se tyto situace většinou řeší pomocí Pokynů pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky (CEEAG) a nedávno schváleného Rámce pro opatření státní podpory na podporu Dohody o čistém průmyslu (CISAF). V případě jaderných zařízení se analýza provádí přímo podle článků 107 a 108 SFEU.

V praxi vyvstaly praktické otázky zejména v souvislosti s prováděním požadavků na schopnost reagovat na trh a s kombinací dvousměrných rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny. Tento dokument proto poskytuje pokyny pro koncipování dvousměrných rozdílových smluv tak, aby splňovaly dané požadavky a mohly být případně kombinovány se smlouvami o nákupu elektřiny. To přináší více jasnosti ohledně požadavků, které by měly dvousměrné rozdílové smlouvy splňovat, aby byly v souladu s právem EU.

V. Inteligentní koncepce dvousměrných rozdílových smluv

S ohledem na dlouhou dobu trvání dvousměrných rozdílových smluv a v kontextu rozsáhlých investic potřebných k dosažení klimatických cílů do roku 2030, 2040 a 2050 je třeba, aby koncepce dvousměrných rozdílových smluv uvolnila nezbytné investice a zajistila, že poskytovaná podpora nepovede k narušení fungování trhů s elektřinou a umožní, aby zařízení byla účinně začleněna do elektrizační soustavy.

Za prvé, zařízením pro výrobu elektřiny podporovaným dvousměrnými rozdílovými smlouvami musí být umožněn provoz a účinná účast na trzích s elektřinou. Klíčovým prvkem koncepce dvousměrných rozdílových smluv se ukázaly být pobídky, které mají zajistit, aby podporovaná zařízení reagovala na potřeby trhu. Je proto nezbytné zajistit, aby všechny budoucí režimy dvousměrných rozdílových smluv ve svém jádru obsahovaly tento prvek, a to v souladu s právním rámcem.

Za druhé, dalším zásadním aspektem nejen pro režimy podpory obnovitelných zdrojů energie, ale i pro politiku v oblasti jaderné energie v příštím desetiletí je pokračovat v podpoře zavádění těchto režimů s co nejnižšími náklady pro společnost. To vyžaduje omezení rozsahu kanibalizace příjmů⁽³⁹⁾ nebo zmírnění celkových nákladů na systém (např. výdajů na elektrizační soustavu, nákladů na flexibilitu, nákladů na bezpečnost dodávek nebo nákladů na redispečink). Toho lze dosáhnout podporou typů zařízení, včetně hybridních zařízení kombinujících více technologií (např. obnovitelné zdroje energie a akumulaci) s vysokou hodnotou pro systém, a upřednostňováním jejich rozvoje v místech, která maximalizují jejich přínos pro elektrizační soustavu.

⁽³⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1735 ze dne 13. června 2024, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise a mění nařízení (EU) 2018/1724 (Úř. věst. L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

⁽³⁸⁾ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2025/1176 ze dne 23. května 2025, kterým se stanoví předvýběrová kritéria a kritéria pro udělení zakázky v případě dražeb pro zavádění energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L, 2025/1176, 18.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1176/oj).

⁽³⁹⁾ Ke kanibalizaci dochází tehdy, když příjmy a hodnota určité energetické technologie klesají v důsledku většího rozšíření této technologie. Kanibalizace je pak parametr, který, pokud je přítomen, může ovlivnit ziskovost i riziko pro investory, zejména v případě aktiv na výrobu energie z obnovitelných zdrojů.

Pro dosažení obou cílů je zásadní koncipovat dvousměrné rozdílové smlouvy způsobem, který zajistí schopnost podporovaných aktiv reagovat na trh. To znamená, že kromě dodržení právního rámce je třeba i nalézt rovnováhu mezi snížením celkového rizika příjemce na udržitelnou úroveň a přenesením části investičních rizik na stát. Některá rizika by mohli lépe řídit příjemci dvousměrné rozdílové smlouvy (např. rozhodnutí o tom, kdy provést údržbu zařízení). Pro dosažení tohoto cíle mohou nejvhodnější prvky koncepce záviset na mnoha faktorech, jako jsou: i) podporované výrobní technologie; ii) likvidita příslušného velkoobchodního trhu s elektřinou; iii) úroveň přetížení elektrizační soustavy v rámci nabídkové zóny (zón) členských států a iv) vzorce výroby a spotřeby v nabídkových zónách. S cílem snížit riziko týkající se příjmů příjemce by členské státy mohly své dvousměrné rozdílové smlouvy koncipovat tak, aby **omezovaly cenové riziko** ⁽⁴⁰⁾ a/nebo **objemové riziko** ⁽⁴¹⁾. Omezení cenových i objemových rizik je skutečně nezbytné pro omezení nákladů na financování (a tedy i kapitálových nákladů), které příjemcům vznikají. Pro omezení přímých a nepřímých nákladů spojených s dvousměrnými rozdílovými smlouvami je proto nezbytné zaujmout vyvážený přístup k těmto kompromisům, aby se maximalizovaly přínosy těchto smluv pro spotřebitele elektřiny i daňové poplatníky.

V souladu s čl. 19d odst. 2 písm. a) a b) nařízení o elektřině by dvousměrné rozdílové smlouvy měly zachovat pobídky pro srovnatelné nepodporované výrobce, nebo v příslušných případech pro třetí strany, aby kumulativně přispívali k níže popsaným cílům:

1. Výroba elektřiny způsobem podporujícím potřeby systému

Tržní chování v reakci na cenové signály vede k efektivnímu využívání zdrojů a odráží potřeby systému. Například ve chvílích přebytku dostupné elektřiny, což signalizují nulové nebo záporné tržní ceny, vyvolají dodatečné vyrobené objemy další tlak na systém, což povede ke zvýšení nákladů systému. Aby bylo možné tyto dodatečné objemy absorbovat, je třeba zvýšit flexibilitu elektrizační soustavy, zejména rozvojem akumulace a odezvy na straně poptávky, což zvýší cenovou stabilitu. Podobně jako zařízení provozovaná za tržních podmínek by si proto výrobní zařízení podporovaná v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy měla zachovat motivaci reagovat na cenové signály a zajistit, aby vyrobená elektřina přinášela elektrizační soustavě hodnotu. Podobně by v době nedostatku měli být příjemci motivováni k maximalizaci své výroby tím, že jim bude zajištěno, že mohou generovat dodatečný zisk.

2. Přijímání optimálních investičních rozhodnutí na podporu efektivní integrace systému

Případní příjemci dvousměrných rozdílových smluv budou muset přijmout investiční rozhodnutí týkající se vybudování nových zařízení. Tato rozhodnutí se mohou týkat například umístění zařízení, počtu aktiv v zařízení nebo jejich jmenovitého výkonu (např. prostřednictvím rozhodnutí o nadsazení kapacity), jejich orientace, případného doplnění investic do flexibility a výběru dalších technologií. Dopad takových rozhodnutí na elektrizační soustavu může být významný a vzhledem k době trvání dvousměrných rozdílových smluv a předpokládané životnosti podporovaných zařízení může mít dlouhodobé účinky. Příjemci dvousměrných rozdílových smluv by proto měli být motivováni k tomu, aby se rozhodovali podle nejlepších prognóz potřeb systému. Například fotovoltaické panely by měly být orientovány tak, aby jejich hodnota pro systém byla co nejvyšší.

⁽⁴⁰⁾ To je například případ dvousměrných rozdílových smluv nezávislých na výrobě s referenčním obdobím odpovídajícím obchodnímu intervalu. Výrobce, který investuje do projektu schopného vyrábět elektřinu ve stejném výrobním vzorci jako referenční výrobní profil, bude mít zaručeno, že mu bude zaplacená realizační cena za každou MWh, kterou mohl vyrobit. Tím není dotčen přínos koncipování referenčního výrobního profilu způsobem, který je výhodný pro potřeby systému.

⁽⁴¹⁾ To je například případ dvousměrných rozdílových smluv, v jejichž rámci se členské státy rozhodnou podpořit výrobní zařízení v době, kdy toto zařízení nevyrábí, například během záporných cen na denním a vnitrodenním trhu (tj. dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě nebo fúzí dvousměrné rozdílové smlouvy). Celková odměna příjemce tak nezávisí na četnosti výskytu hodin se zápornou cenou a objem výroby podporovaný dvousměrnou rozdílovou smlouvou (v MWh/rok) může příjemce lépe předvídat, například na základě historické průměrné výroby. Všimněte si, že to snižuje rizika příjemců, a tím pak realizační cenu vyplývající ze soutěžního nabídkového řízení. Na druhou stranu se tím přenáší riziko na stát, který bude muset kompenzovat příjemce během zvýšeného počtu období se zápornou cenou, proto je i nadále zásadní, aby dvousměrná rozdílová smlouva byla koncipována tak, aby poskytovala přiměřené pobídky pro schopnost reagovat na trh, například zahrnutím delších referenčních období.

Současné je třeba účinně rozvíjet řešení flexibility, aby bylo zajištěno, že vyrobená elektřina může být absorbována elektrizační soustavou. Podobně by to mohlo vypadat tak, že by se příjemcům poskytly pobídky, aby mimo jiné navrhovali zařízení, která zajistí ekonomicky efektivní úroveň flexibility elektrizační soustavy, například tím, že zajistí, aby jaderné elektrárny byly schopny modulovat svůj výkon⁽⁴²⁾, a investovali do nich. Příjemci by mohli být pobízeni k tomu, aby přijímali rozhodnutí o nadsazení kapacity, uzavírali smlouvy o připojení k elektrizační soustavě pro nižší úroveň výkonu, než je instalovaná kapacita, nebo soustřeďovali větrné turbíny na určitém místě, přestože je zde jejich výnos nižší kvůli úpravu.

3. Nabídka podpůrných služeb a služeb řízení přetížení⁽⁴³⁾

Nařízení o elektřině upřednostňuje tržní poskytování služeb, jak je stanoveno v článku 3. V souladu s tím by dvousměrné rozdílové smlouvy měly zachovat finanční pobídky pro příjemce využívat zařízení k poskytování podpůrných služeb a služeb řízení přetížení v souladu s technickými možnostmi výrobního zařízení.

4. Provádění údržby ve vhodných termínech s ohledem na potřeby elektrizační soustavy

Údržba by měla být plánována v souladu s potřebami systému. To mimo jiné znamená zachovat motivaci příjemce k plánování údržby na základě nákladů na údržbu a ušlých tržních příjmů. To je nezbytné k zajištění toho, aby levná výroba byla k dispozici v době, kdy je to nejvíce potřeba ke snížení velkoobchodních cen elektřiny, například v době jejího nedostatku.

5. Nabídka produkce za mezní náklady a s ohledem na technická omezení

Vzhledem k tomu, že za konkurenčních podmínek se očekává, že příjemci budou nabízet svou produkci za mezní náklady, neměly by je dvousměrné rozdílové smlouvy pobízet k tomu, aby nabízeli svou produkci pod svými mezními náklady. Příjemci by zejména neměli dostávat žádnou podporu na výrobu elektřiny v obdobích, kdy je tržní hodnota této výroby záporná⁽⁴⁴⁾.

Pro účely tohoto dokumentu se předpokládá, že mezní náklady na výrobu elektřiny ze slunečních a větrných zdrojů jsou nulové⁽⁴⁵⁾. Proto je zásadní, aby tyto technologie nedostávaly podporu, pokud je tržní hodnota vyrobené elektřiny záporná. Naproti tomu některé technologie – například jaderné elektrárny – mají značné mezní náklady. U těchto aktiv nestačí pouhé upuštění od podpory výroby elektřiny v období záporných tržních cen k zajištění toho, aby nabízela svou produkci za mezní náklady. U těchto aktiv s možností vyššího a nižšího nasazování by tedy neměla být poskytována podpora na výrobu v hodinách, kdy je tržní hodnota vyrobené elektřiny nižší než mezní náklady. To zahrnuje jak přímé výrobní náklady, tak náklady na technická omezení, jako jsou náklady na změny výkonu nebo náklady příležitosti spojené s účastí v jiných segmentech trhu nebo časových obdobích.

6. Zajištění, aby se příjemci účinně zapojili do různých segmentů trhu s elektřinou a sledovali strategii maximalizace zisku

Účastníci trhu se snaží maximalizovat své zisky v různých časových rámcích trhu, jako jsou denní, vnitrodenní a vyrovnávací časové rámce. Vzhledem k tomu, že prvky koncepce dvousměrných rozdílových smluv (jako je definice referenční ceny) mohou účastníky trhu pobízet k obchodování pouze v určitých segmentech trhu, měly by být dvousměrné rozdílové smlouvy koncipovány tak, aby zachovávaly přiměřené ekonomické pobídky pro výrobní elektřiny, aby byly provozovány ve všech časových rámcích trhů s elektřinou a účinně se jich účastnily.

⁽⁴²⁾ Současná verze evropské požadavky na jaderné elektrárny předepisuje, že jaderné elektrárny musí být schopny provozu s cyklickým střídáním zátěže během dne v určitých mezích. Další podrobnosti viz SWD/2025/160 final, oddíl 2.2.2.

⁽⁴³⁾ V čl. 2 bodě 48 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (přepřpracované znění) (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 125) jsou „podpůrné služby“ definovány jako služby potřebné pro provoz přenosové nebo distribuční soustavy, včetně služeb výkonové rovnováhy a nefrekvenčních podpůrných služeb, které však nezahrnují řízení přetížení.

⁽⁴⁴⁾ Viz bod 123 Pokynů pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky (CEEAG). Vezměte prosím na vědomí, že za určitých okolností zahrnují náklady na provoz jednotky také náklady na změnu výkonu, například u jaderných zařízení.

⁽⁴⁵⁾ Mezní náklady solárních nebo větrných výrobních zařízení (tj. náklady na výrobu jedné dodatečné MWh) se považují za velmi nízké, blízké se 0 EUR/MWh. Vzhledem k tomu, že neexistuje přesný údaj o těchto přesných nákladech, pro účely těchto pokynů se předpokládá, že činí 0 EUR/MWh.

7. Zajištění minimálního dopadu na likviditu forwardových trhů s elektřinou ⁽⁴⁶⁾

V závislosti na příslušné technologii mohou forwardové trhy hrát pro účastníky trhu důležitou úlohu při zajišťování se proti kolísání cen. Vzhledem k tomu, že dvousměrné rozdílové smlouvy mají také zajišťovací funkci, může jejich použití představovat riziko snížení likvidity na forwardových trzích. Tato likvidita je pro účastníky trhu zásadní, aby mohli zajistit své vystavení se cenovým rizikům ⁽⁴⁷⁾. V příslušných případech by tedy dvousměrné rozdílové smlouvy měly zajistit, aby podporovaná zařízení byla i nadále motivována k účinné účasti na forwardovém trhu s elektřinou.

8. Podpora spravedlivého a nedeformujícího rozdělování příjmů z dvousměrné rozdílové smlouvy

V souladu s čl. 19d odst. 5 nařízení o elektřině mají členské státy možnost rozdělit zpětně získané příjmy zpět konečným zákazníkům, když jsou ceny elektřiny vyšší než realizační cena dvousměrné rozdílové smlouvy, za předpokladu, že:

- i. se zabrání „narušování hospodářské soutěže a obchodu v rámci vnitřního trhu v důsledku rozdělení příjmů mezi podniky“ a
- ii. „rozdělení příjmů konečným zákazníkům je navrženo tak, aby se zachovaly pobídky ke snížení jejich spotřeby nebo jejího přesunutí do období, kdy jsou ceny elektřiny nízké, a aby nenarušovalo hospodářskou soutěž mezi dodavateli elektřiny“.

Alternativně mohou být výnosy z dvousměrných rozdílových smluv použity také na financování nákladů na režimy přímé podpory cen nebo na investice do snížení nákladů na elektřinu pro konečné zákazníky, jako jsou režimy pro obnovitelné zdroje energie nebo režimy podpory nefosilních zdrojů, s výhradou pravidel státní podpory.

A konečně, přidělování dvousměrných rozdílových smluv prostřednictvím soutěžního nabídkového řízení, které je otevřené, transparentní a nediskriminační, snižuje náklady na rozvoj výrobních kapacit a zajišťuje, aby realizační ceny dvousměrných rozdílových smluv odrážely dlouhodobou hodnotu vyrobené elektřiny pro elektrizační soustavu. Přidělování dvousměrných rozdílových smluv prostřednictvím soutěžních nabídkových řízení je podle pravidel státní podpory a odvětvových právních předpisů obvykle povinné.

VI. Jednotlivé prvky koncepce

Komise si je vědoma, že existuje mnoho možných variant koncepce. Členské státy mohou i nadále dvousměrné rozdílové smlouvy koncipovat v rámci platného právního rámce. Vzhledem k potenciálním přínosům, které by dobře koncipované dvousměrné rozdílové smlouvy mohly přinést (jak je uvedeno v oddíle III), a souvisejícím výzvám (uvedeným v oddíle IV) však Komise považuje za důležité poskytnout pokyny, jak určit prvky koncepce dvousměrné rozdílové smlouvy, které jsou v souladu s pravidly EU. Ačkoli dvousměrné rozdílové smlouvy ze své podstaty poskytují investorům vysokou míru jistoty, a tudíž nižší investiční náklady ve srovnání s režimy založenými na obchodování, ostatní výhody zdůrazněné v oddíle III budou vyžadovat, aby dvousměrné rozdílové smlouvy byly inteligentně koncipovány. Klíčové pro zajištění účinného fungování elektrizační soustavy budou zejména zásady koncepce uvedené v pododdílech a) až c), zatímco zásada koncepce uvedená v pododdíle d) podpoří snížení omezení energie z obnovitelných zdrojů. Správné provádění těchto zásad sníží celkové náklady spotřebitelů při dosahování přechodu k čisté elektroenergetické soustavě. Pro řešení výzev popsanych v oddíle V jsou v tomto oddíle popsány čtyři hlavní prvky koncepce. V rámci procesu schvalování státní podpory u režimů podpory ve formě dvousměrných rozdílových smluv Komise posoudí každý z aspektů uvedených v následujících pododdílech. Proto koncipování dvousměrné rozdílové smlouvy způsobem, který vychází z doporučení vypracovaných v každém z těchto pododdílů, usnadní a urychlí posuzování těchto režimů podpory.

a. **Zabránění narušení chování při podávání nabídek na denních, vnitrodenních a vyrovnávacích trzích a na trzích s podpůrnými službami**

Dvousměrné rozdílové smlouvy musí být koncipovány tak, aby nenarušovaly chování příjemců při podávání nabídek. Je to proto, že ceny na trhu s elektřinou poskytují důležité signály o stavu elektrizační soustavy. Obsahují místně vztažené informace (obvykle podle nabídkové zóny) a časový prvek (podle obchodního intervalu, který může být krátký, jako je 15 minut u spotových trhů nebo roční u forwardových produktů). Záporné ceny odrážejí situaci nadměrné výroby vzhledem

⁽⁴⁶⁾ Pro účely této poznámky se „forwardovými trhy“ rozumí produkty pro dodání alespoň dva dny před spotřebou a výrobou elektřiny v reálném čase okamžikem dodání a zahrnují produkty obchodované na burze, jako jsou futures.

⁽⁴⁷⁾ To se týká zejména dodavatelů, kteří musí dodržovat zvláštní postupy řízení rizik podle článku 18a směrnice (EU) 2019/944.

k existující poptávce v nabídkové zóně v daném čase. Při záporných cenách jsou výrobci motivováni ke snížení nebo zastavení výroby, což v dané situaci podporuje soustavu, protože záporné ceny jsou signálem přebytku výroby, který soustava nemůže absorbovat. Je proto zásadní, aby dvousměrné rozdílové smlouvy neodstranily tyto pobídky tím, že změni chování příjemců dvousměrných rozdílových smluv při podávání nabídek, a nenarušily tak fungování elektrizační soustavy, čímž se zvýší náklady, které nesou spotřebitelé.

Členské státy by se měly nejen vyvarovat pobídek pro příjemce, aby vyráběli elektřinu, když jsou ceny záporné, ale měly by také příjemce motivovat k tomu, aby podávali nabídky ve výši svých mezních nákladů⁽⁴⁸⁾. Proto v obdobích, kdy jsou tržní ceny nižší než mezní náklady nebo jsou záporné, by v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy neměla být příjemci vyplácena odměna za výrobu elektřiny. Přesto však může být poskytnuta odměna nezávislá na skutečné výrobě, neboť tato odměna se poskytuje bez ohledu na to, zda elektrárny příjemce vyrobily elektřinu. Tato odměna by měla zajistit, aby vystavení tržním výnosům nebo nákladům v případě záporných cen nadále poskytovalo přiměřené pobídky k podávání nabídek. Aby se zabránilo narušení nabídky, je důležité uvést, že tato odměna nesmí záviset na rozhodnutí příjemce vyrábět či nevyrábět. Tato odměna může být buď vyplácena za konkrétní problematické obchodní intervaly (např. se zápornými cenami), nebo může být přizpůsobena tak, aby zvýšila příjmy získané za neproblematické obchodní intervaly (např. obchodní intervaly, jejichž ceny jsou kladné a vyšší než mezní náklady příslušných zařízení).

Potřebné jsou také pobídky k maximalizaci výroby v době vysokých cen, zejména v případě výrobních zařízení, u nichž je možné provádět změny v nasazování⁽⁴⁹⁾, včetně jaderných elektráren nebo hybridních zařízení na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů a akumulace. Je to proto, že tyto elektrárny a hybridní zařízení mohou vyrábět „na vyžádání“ a podporovat systém v době nedostatku (což se projevuje vysokými cenami) nebo vytlačovat méně účinná výrobní zařízení.

Dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě teoreticky poskytují optimální pobídky k reakci na denní, vnitrodenní nebo vyrovnávací ceny. Členské státy nebo příslušné nezávislé orgány, které režim koncipují, by však měly zajistit, aby koncepce referenčního objemu těchto dvousměrných rozdílových smluv neposkytovala nesprávné pobídky nebo neusnadňovala různá obcházení pravidel⁽⁵⁰⁾. V případě dvousměrných rozdílových smluv založených na výrobě nebo fúzních dvousměrných rozdílových smluv by se indexy mohly používat k výpočtu jak vnitrodenních cen (s ohledem na vnitrodenní aukce a kontinuální obchodování až do uzavření brány), tak vyrovnávací ceny s cílem určit, kdy ceny klesnou pod nulu nebo pod mezní náklady. Podpora by proto neměla být vyplácena na základě vyrobené elektřiny.

Ilustrační rámeček 1

U fúzních dvousměrných rozdílových smluv jsou ve většině období platby založeny na skutečné výrobě zařízení. V některých obdobích však platby nejsou navázány na skutečnou výrobu a mohou být naopak nezávislé na výrobě, například za účelem snížení objemového rizika příjemců.

Pro přiměřenou motivaci příjemců podporovaných dvousměrných rozdílovými smlouvami k účasti vyrovnávacích tržnic a k reakci na vnitrodenní cenové signály zajišťují následující prvky koncepce, aby fúzní dvousměrné rozdílové smlouvy zachovávaly správné pobídky k omezení narušení trhu.

Takové dvousměrné rozdílové smlouvy lze považovat za nezávislé na výrobě za následujících podmínek:

- Zařízení příjemce musí na žádost provozovatele přenosové soustavy snížit nebo zastavit výrobu. Jako pojistku v této situaci by bylo možné zvážit, zda by pro příjemce nebylo právně závazné nabízet služby výkonové rovnováhy směrem dolů⁽⁵¹⁾. Tato podmínka by přecházela tomu, aby podpora poskytovaná příjemcům narušovala vyrovnávací trhy.

⁽⁴⁸⁾ Jak je uvedeno v Pokynech pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky 2022 (CEEAG), bod 123.

⁽⁴⁹⁾ Tato aktiva obvykle nevyrábějí elektřinu při své maximální výrobní kapacitě, ale spíše při nastavené hodnotě, která minimalizuje mezní náklady. V případě očekávaných vysokých cen mohou tato aktiva zvýšit svou výrobu.

⁽⁵⁰⁾ Například koncepce referenčního objemu by mohla potenciální příjemce motivovat k tomu, aby maximalizovali nominální výrobní kapacitu svých zařízení, ale ne k vybudování potřebných zařízení tak, aby této nominální kapacity dosahovala. Například v případě větrných turbín by mohly být turbíny navrženy kolem kapacity 10 MW s cílem získat přístup k referenčnímu profilu pro kapacitu 10 MW, zatímco velikost lopatek by byla navržena tak, aby bylo možné dosáhnout výroby pouze 6 MW. Tím by se minimalizovaly investiční náklady a zároveň by se zajistily vysoké příjmy, pokud by realizační cena byla vyšší než referenční cena.

⁽⁵¹⁾ K tomuto konkrétnímu bodu viz případ státní podpory SA.115179 (2024/N), 55. bod odůvodnění písm. b).

- Zařízení příjemce musí snížit nebo zastavit výrobu na základě žádosti provozovatele distribuční soustavy nebo provozovatele přenosové soustavy pro účely řízení přetížení⁽⁵²⁾. Tím se předejde situaci, kdy by podpora poskytovaná příjemcům narušovala fungování systému.
- Denní ceny jsou záporné.
- Když jsou vnitrodenní tržní ceny záporné⁽⁵³⁾. Vzhledem k tomu, že vnitrodenní trh je trhem složeným z různých segmentů (několik vnitrodenních aukcí a vnitrodenní kontinuální trh), může určení vnitrodenní ceny pro určitý obchodní interval znamenat nutnost spoléhat se na cenový index. Aby bylo zajištěno, že vnitrodenní cenový index je reprezentativní pro tržní signály, mohla by být cena stanovena na základě výsledku vnitrodenní aukce (aukcí), pokud je faktor odlivu pro aukci dostatečně vysoký (tj. indikuje dostatečnou likviditu)⁽⁵⁴⁾, aby se omezilo potenciální riziko manipulace ze strany příjemců. Kromě toho by se měly brát v úvahu i hodiny, kdy jsou ceny na vnitrodenním kontinuálním trhu záporné, za předpokladu, že je tento segment dostatečně likvidní. Za tímto účelem by bylo možné vypočítat index založený na váženém průměru cen z posledních hodin obchodování, kdy je soustředěna většina obchodovaných objemů.

V každém případě by měl výrobce vždy zůstat finančně odpovědný za odchylky, které vytvoří, jak je stanoveno v článku 5 nařízení o elektřině. Proto by žádná výplata v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy neměla zakládat na zúčtovacích cenách za odchylky. Lze však stanovit zvláštní opatření, která zajistí, aby příjemci měli možnost být odměňováni prostřednictvím dvousměrné rozdílové smlouvy za poskytování podpůrných služeb a služeb řízení přetížení, pokud tyto koncepce nenaruší strategii, kterou příjemci přijmou při podávání nabídek na tyto podpůrné služby.

Souhrnný rámeček 1

Členské státy by měly zajistit, aby u podporovaných výrobních zařízení zůstaly zachovány všechny pobídky k podávání nabídek na denních, vnitrodenních a vyrovnávacích trzích a na trzích s podpůrnými službami. V tomto ohledu existuje několik možností, které lze kombinovat, aby se dosáhlo optimálních výsledků. Všechny možnosti vyžadují pečlivé zvážení, aby bylo možné navrhnout koncepci, která zabrání narušení podávání nabídek⁽⁵⁵⁾. K dnešnímu dni jsou hlavními možnostmi koncepce i) dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě, přičemž zvláštní pozornost je věnována tomu, jak je koncipován referenční objem; ii) režimy závislé na výrobě se zvláštními mechanismy pro korekci narušení podávání nabídek, například určením období, kdy by neměly být prováděny výplaty za výrobu elektřiny, a iii) fúzní režimy založené na dvousměrných rozdílových smlouvách závislých na výrobě s výplatami, které někdy nejsou navázány na skutečnou výrobu, aby se zabránilo narušení systému.

b. Podpora efektivních rozhodnutí o údržbě

Výrobní zařízení je třeba pravidelně udržovat. Četnost potřeby takové údržby závisí na typu zařízení a dalších faktorech, údržba by však měla být prováděna v době, kdy systém od daného zařízení nepotřebuje tolik výroby (např. ve chvílích nízké poptávky nebo nadměrné výroby). V opačném případě by příjemci mohli provádět údržbu neefektivně a odstavovat výrobní kapacity v době vysokých potřeb systému, což by mohlo zvýšit nejen ceny, ale i rizika pro bezpečnost dodávek. Aby byla údržba efektivní, musí být prováděna v době, kdy je scénář nákladů a přínosů nejvýhodnější, tj. kdy jsou náklady na provádění této údržby (např. inženýři, způsoby dopravy atd.) nejnižší v poměru k očekávaným zachyceným příjmům (vypočteným jako součin vyrobeného objemu a tržních cen (tzv. capture prices)).

⁽⁵²⁾ K tomuto konkrétnímu bodu viz případ státní podpory SA.115179 (2024/N), 55. bod odůvodnění písm. a).

⁽⁵³⁾ K tomuto konkrétnímu bodu viz rozhodnutí o státní podpoře SA.115764 (2025/N), 12. bod odůvodnění pro tři větrné parky na moři ve Francii stanoví, že se při zjišťování záporných cen vychází z cenových indexů vnitrodenních trhů.

⁽⁵⁴⁾ Faktor odlivu by se mohl například měřit jako podíl elektřiny obchodované v aukci vydělený celkovou spotřebou elektřiny v zemi.

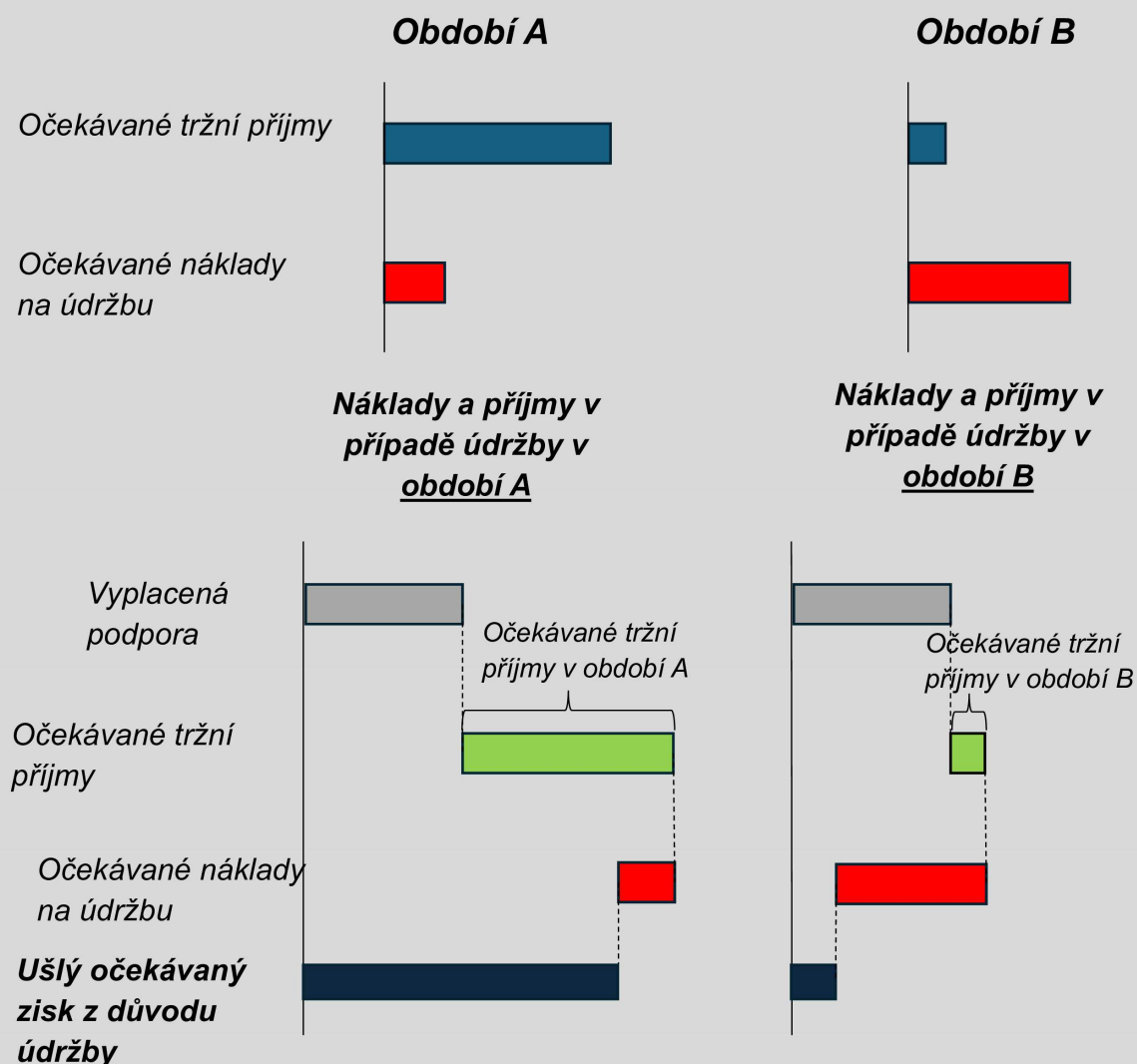
⁽⁵⁵⁾ Dosavadní odborná literatura a rozhodovací praxe identifikovaly řadu možných narušení. Nelze však vyloučit, že další praxe a výzkum odhalí další narušení a nezbytné úpravy k jejich odstranění.

Pro podporu efektivních rozhodnutí o údržbě se členské státy mohou rozhodnout pro dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě. Tyto smlouvy mohou poskytovat optimální pobídky, pokud platby podle smluv probíhají i během období údržby. V případě zvolení dvousměrných rozdílových smluv založených na výrobě nebo fúzních dvousměrných rozdílových smluv, lze pobídky k provádění efektivní údržby zajistit výpočtem referenční ceny stanovené za dostatečně dlouhé období. Délka tohoto období závisí na technologii a jejích cyklech údržby. Příjemce by měl být motivován k tomu, aby údržbu svého zařízení prováděl v období, které minimalizuje jeho náklady. Náklady na takovou údržbu budou v první řadě způsobeny samotným provedením údržby, a mohou být proto značně závislé na povětrnostních podmínkách. Kromě toho by příjemce měl vzít v úvahu i ušlé tržní příjmy, které mohly být nashromážděny během období údržby.

Ilustrační rámeček 2

V případě dvousměrných rozdílových smluv nezávislých na výrobě a fúzních dvousměrných rozdílových smluv je zajištění toho, aby se výplaty uplatňovaly i během období plánované údržby, dostatečnou pobídkou k efektivnímu provádění údržby. Efektivní údržba se provádí tak, aby se minimalizovaly náklady systému, například prováděním údržby v době, kdy je systém méně náročný na dodatečnou výrobu elektřiny.

V tomto příkladu se příjemce rozhodne, že si naplánuje údržbu buď v období A, nebo v období B. V obou obdobích zůstává podpora vyplacená příjemci v průběhu období stejná nezávisle na tom, zda příjemce plánuje provádět údržbu v období A, nebo v období B. Při rozhodování o načasování údržby příjemce proto nezohledňuje výplatu podpory.

Při porovnávání očekávaných přínosů (nebo ztrát) mezi oběma scénáři (tj. provádění údržby v období A nebo B) budou příjemci porovnávat rozdíly mezi i) očekávanými tržními příjmy v jednom období a ii) očekávanými náklady na údržbu v druhém období. Na výše uvedeném obrázku provozovatel ztrácí méně očekávaných zisků (tj. očekávané zisky = očekávané tržní příjmy plus očekávané příjmy z podpory minus očekávané náklady na údržbu) ⁽⁵⁶⁾ provedením údržby v období B. Byl by tedy motivován vyrábět v období A, jelikož provádění údržby během tohoto období bude mít za následek vyšší ztrátu očekávaného zisku ve srovnání s prováděním údržby během období B. Období A bude s největší pravděpodobností shodné s obdobím vysokých cen, kdy tyto dodatečné objemy vyrobené zařízením podpoří snížení velkoobchodních tržních cen. Toto rozhodnutí bylo učiněno i přesto, že se očekává, že náklady na údržbu během období B budou vyšší.

Celkově lze říci, že takový prvek koncepce motivuje příjemce k maximalizaci jeho očekávaných přínosů, jako by nebyl podporován dvousměrnou rozdílovou smlouvou, a snižuje velkoobchodní ceny tím, že dává k dispozici aktiva v době, kdy jsou pro elektrizační soustavu nejvíce potřebná ⁽⁵⁷⁾.

U dvousměrných rozdílových smluv založených na výrobě a fúzních dvousměrných rozdílových smluv poskytuje použití čtvrtletního nebo ročního referenčního období v závislosti na technologii výroby dostatečné pobídky k provádění údržby nákladově efektivním způsobem. U technologií s kratší dobou údržby lze toto referenční období zkrátit na jeden měsíc, pokud referenční období zůstane výrazně delší než období údržby. Výpočet referenční ceny za delší období ponechává příjemcům možnost optimalizovat své chování po delší období, například prostřednictvím arbitráže v různých segmentech trhu nebo plánováním údržby v určitých obdobích. Zavedení delšího referenčního období by však mohlo vyžadovat současné specifické přizpůsobení mechanismu zpětného vyžádání, například pomocí dynamického zpětného vyžádání ⁽⁵⁸⁾, aby se zajistilo, že pobídky související se schopností reagovat na trh zůstanou konstantní po celou dobu trvání výpočtu referenční ceny.

Souhrnný rámeček 2

Členské státy by měly zajistit, aby si podporovaná výrobní zařízení zachovala všechny pobídky k provádění účinné údržby. Toho lze dosáhnout koncipováním dvousměrných rozdílových smluv nezávislých na výrobě a odměňováním zařízení během období údržby nebo u dvousměrných rozdílových smluv založených na výrobě výpočtem referenční ceny dvousměrné rozdílové smlouvy za čtvrtletní nebo roční období. Dynamické zpětné vyžádání může být nutné k zajištění toho, aby pobídky týkající se schopnosti reagovat na trh zůstaly konstantní po celou dobu výpočtu referenční ceny.

⁽⁵⁶⁾ Pro účely příkladu se předpokládá, že očekávané náklady kromě očekávaných nákladů na údržbu zůstávají po celou dobu výroby konstantní nebo se rovnají nule. Bude však třeba je zohlednit v očekávané analýze nákladů a přínosů.

⁽⁵⁷⁾ Všimněte si, že rozhodnutí o údržbě se přijímá na základě očekávaných zisků před skutečným obdobím údržby. Jakmile je tato údržba jednou nastavena, bude pravděpodobně obtížné nastavené období údržby změnit. Skutečné náklady a přínosy se mohou lišit od očekávání. Všechny subjekty na trhu, ať už využívají veřejnou podporu, nebo ne, by se však rozhodovaly na základě očekávání.

⁽⁵⁸⁾ U dvousměrných rozdílových smluv založených na výrobě s dlouhým obdobím, za které se vypočítává průměrná referenční cena, jsou výplata prémie / zpětné vyžádání za každé referenční období méně závislé na tom, zda příjemce v daném období vyrábí, a krátkodobé výkyvy tržních příjmů se přenášejí na výrobce. V situacích, kdy na konci období může příjemce odhadnout, že průměrná referenční cena povede ke zpětnému vyžádání, a to se zohledněním očekávaných spotových cen ve zbývajícím čase v rámci daného období, za které se počítá průměr, může být výrobce nesprávně motivován ke snížení výroby, i když spotové ceny jsou stále kladné a v zájmu systému by bylo žádoucí, aby výroba probíhala. Je tomu tak proto, že příjemce by jinak musel zaplatit částku zpětného vyžádání za dodatečný vyrobený objem, aniž by za tento objem obdržel ekvivalentní příjem na spotovém trhu. V případě tohoto typu rušivé situace by dvousměrné rozdílové smlouvy mohly zahrnovat dynamické zpětné vyžádání, kdy se zpětné vyžádání snižuje pouze pro objemy vyrobené v hodinách s nízkými spotovými cenami a omezuje se na konec referenčního období, a to pouze v době, kdy by příjemci byli schopni určit, že budou předmětem zpětného vyžádání, aby se zachovala motivace pro výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů dodávat elektřinu v době (nízkých) kladných cen. V takových rušivých situacích by režim mohl přizpůsobit zpětné vyžádání tak, aby se jeho výše rovnala průměrnému zpětnému vyžádání nebo spotové ceně podle toho, která z obojí hodnot je nižší. V případech, kdy je zpětné vyžádání vyšší než spotová cena, by byl zhotovitel v zásadě motivován k zastavení výroby. Pokud by se však zpětné vyžádání pro daný okamžik změnilo na úroveň spotové ceny, zhotovitel by nereagoval a stále by vyráběl tehdy, když je to pro systém výhodné. Další podrobnosti o dynamickém zpětném vyžádání viz Kitzing et al (2024).

c. *Pobídky k efektivní účasti na forwardovém trhu s elektřinou*

Forwardové trhy s elektřinou jsou klíčem k tomu, aby se účastníci trhu mohli zajistit a chránit před kolísáním cen. Účastníci trhu, ať už výrobci, nebo spotřebitelé, se přirozeně zajišťují, aby snížili svá rizika. Dvoustřední rozdílové smlouvy díky stanovení realizační ceny na dlouhou dobu poskytují příjemcům dlouhodobé zajištění. Dvoustřední rozdílové smlouvy poskytují mnohem dlouhodobější zajištění ve srovnání s nejobchodovanějšími produkty na forwardových trzích, které v současnosti nabízejí likvidní produkty na jeden rok a na některých trzích až na tři roky dopředu. Dvoustřední rozdílové smlouvy však neumožňují přímé zajištění ze strany spotřebitelů, což je možné prostřednictvím nástrojů obchodovaných na burze, jako jsou forwardové produkty, a OTC derivátových nástrojů, jako jsou smlouvy o nákupu elektřiny⁽⁵⁹⁾. Místo toho dvoustřední rozdílové smlouvy poskytují nepřímé zajištění prostřednictvím členského státu, který v rámci tohoto nástroje nakupuje elektřinu obvykle na období 15–20 let za danou cenu.

Dvoustřední rozdílové smlouvy mohou snížit pobídky k zajištění, a tedy k účasti na forwardovém trhu s elektřinou. To platí zejména v případě, kdy se referenční cena ve dvoustřední rozdílové smlouvě počítá za krátká období (např. hodinově). Mohou však zachovávat pobídky k obchodování na forwardovém trhu například při použití dlouhodobějších průměrů jako referenčních období (např. ročních)⁽⁶⁰⁾.

Většina forwardových trhů s elektřinou trpí nízkou likviditou, což vede k vyšším nákladům na zajištění a nerovnému přístupu na trh⁽⁶¹⁾ v celé EU na úkor spotřebitelů elektřiny, kteří potřebují předvídatelnost nákladů na elektřinu. To má přímé důsledky pro spotřebitele, kteří mohou platit nadměrné ceny nebo dokonce nemají přístup ke smlouvám s pevnou cenou elektřiny. Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) označila za klíčový problém forwardových trhů v EU pobídky vytvářené režimy podpory, které odrazují od zajištění⁽⁶²⁾.

Vzhledem k tomu, že produkty forwardového trhu jsou v současné době většinou vydávány ve formě produktů základního zatížení (konstantní profil na celý měsíc, čtvrtletí nebo rok), je účast na forwardových trzích relevantní zejména v případě relativně konstantního výrobního profilu, jako je případ jaderných zařízení. V případě jednotlivých zařízení na výrobu elektřiny z nestálých obnovitelných zdrojů je to u stávajících tržních produktů méně zřejmé.

Pro taková zařízení by měly být do režimů podpory zavedeny specifické prvky koncepce, například delší referenční období nebo definice referenční ceny či referenčního období, aby se zachovaly pobídky k efektivnímu provozu a účasti na forwardových trzích. V případě jaderných zařízení může být referenční cena ve dvoustřední rozdílové smlouvě stanovena způsobem, který zohledňuje více tržních segmentů (např. forwardový a denní trh). Stanovení referenční ceny však není jednoduché. Důvodem je skutečnost, že v jednotlivých členských státech mohou být k dispozici různé forwardové produkty a že zohlednění cen na forwardovém trhu v referenční ceně dvoustředních rozdílových smluv musí být vyváжено potřebou zachovat přiměřené pobídky k reakci na krátkodobé cenové signály a přiměřená rizika pro investory. Pro zachování těchto pobídek lze referenční cenu dvoustředních rozdílových smluv vypočítat *ex post* na základě objemů skutečně zobchodovaných v různých segmentech trhu a průměrných cen těchto trhů za určité období.

Ilustrační rámeček 3

Použití referenční ceny, která se jednoduše vypočítá v jednom segmentu trhu (např. na denním trhu), by vedlo k tomu, že elektrárna by nesla další riziko, protože by prodávala na jiném trhu, než na kterém se vypočítávají platby za rozdíl. To je důležité zejména v souvislosti s jadernými výrobními zařízeními.

⁽⁵⁹⁾ Smlouvy o nákupu elektřiny jsou popsány v oddíle VII.

⁽⁶⁰⁾ To může být například případ, kdy se příjemci dvoustřední rozdílové smlouvy snaží „porazit trh“ a získat vyšší tržní příjmy prostřednictvím ziskových obchodních rozhodnutí na forwardovém trhu a zároveň omezit rizika. Zejména pokud jsou referenční ceny ve dvoustřední rozdílové smlouvě dlouhodobé (např. roční), může mít zhotovitel motivaci obchodovat s forwardy, aby se zajistil proti riziku.

⁽⁶¹⁾ Likvidita různých forwardových trhů s elektřinou je ve většině nabídkových zón velmi nízká, pouze několik nabídkových zón má dostatečnou likviditu. Další informace naleznete v dokumentu uvedeném v poznámce pod čarou 62.

⁽⁶²⁾ Dokument agentury ACER o budoucím vývoji forwardového trhu s elektřinou v EU: https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Position%20Papers/Electricity_Forum_Market_PolicyPaper.pdf.

Aby se předešlo tomuto problému, je možným řešením vypočítat referenční cenu jako průměr jednotlivých tržních cen pro trhy, na kterých bude příjemce prodávat (např. forwardový, denní, vnitrodenní trh), vážených objemem skutečného prodeje příjemce na každém z těchto trhů, a definované tržní ceny (např. průměrné ceny ročních forwardových produktů) vážené volnou kapacitou. Používání tržních cen (na rozdíl od realizovaných cen) k vytvoření referenční ceny motivuje příjemce k „překonávání trhu“. Všimněte si, že vážení skutečným prodejem znamená, že složení referenční ceny není určováno exogenně, což by mohlo uměle zkreslit obchodní strategii příjemce, ale endogenně na základě skutečné obchodní strategie příjemce.

Vážená průměrná referenční cena použitá v tomto ilustrativním příkladu umožňuje, aby elektrárna byla zajištěna na každém trhu (forwardovém, denním, vnitrodenním), na němž je aktivní, a umožňuje tedy elektrárně aktivně prodávat na každém z těchto trhů. Aby se omezila rizika spekulací během referenčních období nízké produkce, je pro výpočet referenční ceny definován referenční segment trhu ⁽⁶³⁾.

Pro posílení efektivního rozhodování o nasazování by měla být elektrárna pobízena reagovat na krátkodobější cenové pobídky, a to i v případě, že elektřinu prodala na fyzickém dlouhodobém trhu. Aby bylo zajištěno, že tomu tak skutečně bude, je řešením umožnit elektrárně zpětný odkup elektřiny na trhu, aby splnila své prodejní závazky a zároveň mohla souběžně modulovat svou výrobu ⁽⁶⁴⁾.

Alternativně může stát pověřit jednoho nebo více účastníků trhu, kteří jsou nezávislí na provozovateli výrobních zařízení a jsou vybráni na základě soutěžního řízení, aby prováděli zajištění na forwardovém trhu jménem státu. Toto zajištění by se mohlo provádět pro objemy vyrobené skupinou podporovaných zařízení. To by pomohlo snížit riziko pro stát, který je jinak vystaven dlouhodobým platebním závazkům a kolísání spotových cen, podpořilo by to likviditu forwardového trhu a zpřístupnilo by to objemy podporované elektřiny spotřebitelům. Výhodou tohoto přístupu je, že státem pověřený účastník trhu by mohl přizpůsobit své obchodní chování tržním trendům.

Podobně by tento státem pověřený účastník trhu mohl nabízet části nakupovaných objemů ve formě smluv o nákupu elektřiny, které poskytují dlouhodobější zajištění ⁽⁶⁵⁾. To by rovněž umožnilo státu zajistit se proti krátkodobým cenám, které získal podpisem dvousměrných rozdílových smluv. Výhodou tohoto přístupu je, že povede ke standardizovanějším produktům smluv o nákupu elektřiny, které mohou být k dispozici maloobchodním prodejcům a většímu počtu zákazníků, včetně zákazníků v jiných členských státech. Pokud členský stát uzavřel více dvousměrných rozdílových smluv, mohly by být sdruženy v rámci smluv o nákupu elektřiny nebo forwardových nabídek nabízených na trhu. Tímto způsobem by se mohly profily různých zařízení s výrobou, která není nepřetržitá, spojit a vytvořit jednotnější zajišťovací profil, který by lépe odrážel potřeby spotřebitelů. Veškeré toto obchodování by mělo probíhat na tržním základě, aby nedocházelo k narušování.

Souhrnný rámeček 3

Členské státy by měly zajistit, aby si podporovaná výrobní zařízení zachovala podobné pobídky k účinné účasti na trzích s elektřinou, včetně forwardových trhů, jako nepodporovaná výrobní zařízení. Zajištění toho, aby dvousměrné rozdílové smlouvy systematicky neodváděly objemy z forwardových trhů, je důležité zejména pro jaderná zařízení a jiné výrobní technologie s konstantnějším výrobním profilem.

⁽⁶³⁾ Bez tohoto mechanismu by v případě referenčního období s nízkou výrobou mohla elektrárna výrazně změnit referenční cenu (která se vztahuje na celý referenční objem), a to prostým přesunem prodeje z jednoho trhu na druhý.

⁽⁶⁴⁾ Například pokud se elektrárna zavázala prodávat na forwardovém trhu a denní nebo vnitrodenní cena je nižší než mezní náklady elektrárny, měla by mít elektrárna možnost odkoupit zpět elektřinu, kterou již prodala na forwardových trzích, aby upravila svůj výrobní výkon.

⁽⁶⁵⁾ S výhradou slučitelnosti s pravidly státní podpory (viz oddíl VII.b. níže).

d. **Maximalizace hodnoty investic pro elektrizační soustavu a spotřebitele v EU**

Při investování do nových výrobních zařízení musí investoři přijmout určitý počet investičních rozhodnutí. Zatímco některá z těchto rozhodnutí jsou obecně stanovena podmínkami nabídkového řízení na dvousměrné rozdílové smlouvy (např. typ výroby), řada rozhodnutí zůstává v rukou investora. Příklady takových rozhodnutí, kdy správné rozhodnutí může pomoci maximalizovat přínos investice pro blahobyt, se mohou týkat i) umístění zařízení (v případě solárních nebo větrných elektráren na pevnině); ii) orientace zařízení (v případě solárních zařízení); iii) volby technologie větrných parků⁽⁶⁶⁾; iv) návrhu jaderné elektrárny, který by umožnil pružnější výrobu; v) instalované kapacity v porovnání s maximálním výkonem dodávaným do elektrizační soustavy; vi) doplnění investic do flexibility⁽⁶⁷⁾; vii) konkrétního modelu výrobního zařízení. Tato rozhodnutí mohou mít významný a dlouhodobý dopad na elektrizační soustavu. Do koncepce režimu podpory je proto třeba zahrnout vhodné pobídky k přijímání optimálních investičních rozhodnutí, která maximalizují hodnotu investice pro celou elektrizační soustavu⁽⁶⁸⁾. Tato optimální investiční rozhodnutí jsou přínosná pro spotřebitele, protože motivují například k tomu, aby byla elektřina k dispozici v hodinách s vyšší poptávkou, čímž se snižuje tržní cena pro všechny.

Pro zajištění adekvátních investičních rozhodnutí je nezbytné, aby příjemci byli i nadále vystaveni cenovým signálům, jak je popsáno v těchto pokynech. Pokud tvorba tržních cen plně a přiměřeně odráží potřeby systému a místní specifika, pomáhá vystavení investorů těmto cenám řídit investiční rozhodnutí, pokud jde o jejich umístění, orientaci, kombinaci s flexibilitou a volbu výrobního zařízení.

Dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě mohou teoreticky poskytnout optimální investiční pobídky, pokud jsou vhodně koncipovány. Členské státy nebo příslušné nezávislé orgány, které režim koncipují, by měly věnovat zvláštní pozornost koncepci referenčního objemu těchto dvousměrných rozdílových smluv, neboť se očekává, že to bude mít značný vliv na sílu pobídek k maximalizaci hodnoty investic pro elektrizační soustavu.

Kromě toho by měl orgán poskytující podporu informovat potenciální příjemce o metodice pro stanovení referenční ceny a objemu v dostatečném předstihu před soutěžním nabídkovým řízením. To jim umožní ji co nejlépe zohlednit ve svých nabídkách a investičních rozhodnutích.

Ilustrační rámeček 4

Rozvoj hybridních zařízení (výrobní zařízení kombinované s jiným zařízením, například akumulátorem) rychle roste. Je to způsob, jak efektivněji využívat omezené připojení k elektrizační soustavě a rychleji rozvíjet projekty. Kombinací výrobních aktiv s řešeními flexibility se zařízení stává schopným nasazování. Proto koncepce režimu podpory pro tato aktiva vyžaduje, aby zařízení byla i nadále motivována k nasazování podle tržních signálů.

Osvědčeným postupem, zejména pro rozvoj hybridních zařízení, je umožnit příjemcům podporovaného zařízení pro výrobu elektřiny investovat do řešení flexibility za měřidlem, jako jsou akumulátory, což příjemci umožní ušetřit poplatky za připojení k elektrizační soustavě u zařízení za měřidlem a potenciálně přispět ke snížení přetížení sítě. Tyto investice mohou být realizovány společně s investicemi do výrobního zařízení nebo později v průběhu životnosti výrobního zařízení podporovaného dvousměrnou rozdílovou smlouvou. V takových případech je důležité, aby podpora byla poskytována pouze na podporu výrobního zařízení, na které se původně vztahoval režim podpory, například prostřednictvím samostatného a certifikovaného individuálního měřicího zařízení.

⁽⁶⁶⁾ Jako je poměr mezi délkou lopatek a velikostí turbíny nebo koncentrace větrných turbín na pozemku.

⁽⁶⁷⁾ V případě obnovitelných zdrojů energie se doplňkové investice do flexibility mohou týkat společného umístění akumulátorových systémů pro ukládání energie. V jaderné energetice se může jednat o instalaci zařízení nebo volbu návrhu, což dále zvýší schopnost elektrárny sledovat zatížení.

⁽⁶⁸⁾ Aby investice nezáhodoucí způsobem nenarušovala hospodářskou soutěž a obchod v rámci vnitřního trhu a aby přispívala k hodnotě systému, může být mimo jiné zajištěno pomocí prvků koncepce dvousměrných rozdílových smluv motivujících k efektivní výstavbě. Takové prvky koncepce by mohly odrážet dosažení určitých milníků výstavby podle harmonogramu a v souladu s plánovaným rozpočtem. Některé členské státy zavedly sankce za nedokončení projektu nebo jeho nízkou výkonnost.

Kromě toho mohou členské státy plánovat zavedení dvousměrných rozdílových smluv nezávislých na výrobě, aby dodržely soulad s pravidly nařízení o elektřině popsanými v těchto pokynech. Tyto členské státy se mohou rozhodnout upravit referenční objem, na jehož základě by byl příjemce motivován k přijetí chování šetrnějšího k soustavě. V praxi by to mohlo vést k tomu, že příjemce bude investovat do řešení flexibility na komerční bázi, bez státní podpory. Členské státy by však měly být při úpravě referenčního objemu obezřetné, aby omezení rizika týkajícího se příjmů příjemců bylo na úrovni, která:

- udržuje finanční náklady příjemců v souladu se zamýšleným cílem a
- zachovává konkurenceschopnost soutěžního nabídkového řízení.

Tvorba velkoobchodních cen však nemusí vždy a plně odrážet případná přetížení elektrizační soustavy a specifika místního trhu. I když se tržní ceny liší v závislosti na místě, nemusí být tyto rozdíly dostatečně vysoké na to, aby investice směřovaly tam, kde jsou nejvíce potřeba. Proto může být nezbytné, aby členské státy kromě výše uvedených prvků zavedly zvláštní nápravná opatření, která by poskytla silnější pobídky pro volbu umístění. To může přispět ke snížení celkových nákladů systému tím, že investice budou směřovat do oblastí s malým přetížením a minimalizuje se potřeba nákladných nápravných opatření. Taková opatření by mohla mít například podobu korekčních faktorů v odměňování v rámci režimu podpory nebo necenových kritérií v rámci energetického systému používaných pro pořadí nabídek, pokud jsou tato kritéria stanovena objektivně, transparentně a nediskriminačně. Tato kritéria nesmí tvořit více než 30 % váhy všech kritérií výběru a členský stát musí navrhovaný přístup zdůvodnit a zajistit, aby odpovídal sledovaným cílům. Upozorňujeme, že při použití dalších necenových kritérií bude muset členský stát prokázat, že tato kritéria neovlivňují konkurenceschopnost dražeb pro výběr příjemců, což je mimo jiné požadavek podle pravidel státní podpory ⁽⁶⁹⁾.

Současně by smluvní ujednání dvousměrných rozdílových smluv měla obsahovat ustanovení podrobně popisující, jak budou platby přizpůsobeny v případě takových možných změn, jako je změna konfigurace nabídkové zóny nebo změna granularity obchodního intervalu, aby byla zajištěna budoucí odolnost smluv vůči změnám v uspořádání trhu přínosným pro elektrizační soustavu.

A konečně, aby se maximalizovaly přínosy investic pro veřejnost, vždy, když jsou ceny elektřiny vysoké, jsou příjmy vymozeny zpět a musí se v souladu s požadavky stanovenými v čl. 19d odst. 5 nařízení o elektřině rozdělit konečným zákazníkům. Příjmy, které jsou vymozeny zpět, mohou být rovněž použity k financování samotné dvousměrné rozdílové smlouvy nebo mohou být použity k financování nákladů na režimy přímé podpory, jak je uvedeno v článku 19d nařízení o elektřině, jako jsou jiné dvousměrné rozdílové smlouvy na podporu investic do výroby energie z obnovitelných zdrojů. Pokud by byly zbývající výnosy z dvousměrných rozdílových smluv rozděleny selektivně mezi podniky, musely by členské státy informovat Komisi a v případě potřeby takové opatření oznámit podle pravidel státní podpory.

Souhrnný rámeček 4

Členské státy by měly zajistit, aby si podporovaná výrobní zařízení zachovala dostatečné vystavení tržním cenám, čímž se zajistí optimální investiční rozhodnutí. Toho lze dosáhnout prostřednictvím dvousměrných rozdílových smluv nezávislých na výrobě s referenčními projekty, jež nejsou přímo vázány na skutečnou výrobní kapacitu zařízení příjemce, nebo prostřednictvím dvousměrných rozdílových smluv založených na výrobě či fúzních dvousměrných rozdílových smluv s dlouhými referenčními obdobími. V případě potřeby by však mohly být zavedeny další specifické prvky, jako jsou místně vztažené pobídky, které by řešily přetížení elektrizační soustavy a minimalizovaly potřebu nákladných nápravných opatření.

⁽⁶⁹⁾ Na tento typ kritéria se vztahuje článek 26 aktu o průmyslu pro nulové čisté emise, který je dále upřesněn v prováděcím aktu k článku 26 aktu o průmyslu pro nulové čisté emise.

VII. Kombinace rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny

a. Co jsou smlouvy o nákupu elektřiny?

Smlouva o nákupu elektřiny je definována v čl. 2 bodě 77 nařízení o elektřině jako „smlouva, kterou se fyzická nebo právnická osoba zavazuje k nákupu elektřiny od jejího výrobce na tržním základě“. Tyto smlouvy se obvykle uzavírají na dobu pět až deset let, v současné praxi i na delší období (až dvacet let). Mohou zahrnovat pevnou nebo proměnlivou cenu. Cílem smluv o nákupu elektřiny za pevnou cenu je mimo jiné zajistit předvídatelnost cen. Dlouhodobá předvídatelnost smlouvy podporuje zhotovitele projektů při financování nových projektů, včetně projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů nebo potenciálních budoucích projektů v oblasti jaderné energie. Pro odběratele původně představovaly prostředek přímého přístupu k čisté elektřině. Volatilita cen, k níž došlo během krize cen energií v letech 2021–2022, také ukázala, jak mohou spotřebitelé využívat smlouvy o nákupu elektřiny jako součást zajišťovací strategie zaměřené na ochranu jejich činnosti před budoucím kolísáním cen. Smlouvy o nákupu elektřiny mohou také usnadnit financování projektů elektrifikace.

V současné praxi existují různé typy smluv o nákupu elektřiny, které rozdělují různá rizika mezi smluvní strany. Smlouvy o nákupu elektřiny se mohou například řídit buď modelem platby podle výroby, kdy odběratel dostává elektřinu na základě výroby určitých zařízení, nebo uplatňují model základního zatížení, kdy se riziko přizpůsobení dodávek elektřiny profilu základního zatížení zákazníka přenáší na výrobce⁽⁷⁰⁾. Smluvní strany se mohou dohodnout i na ujednáních, která jsou na pomezí mezi modelem platby podle výroby a modelem základního zatížení. Cena smlouvy o nákupu elektřiny nemusí být nutně pevná po celou dobu trvání smlouvy. Může se měnit v průběhu měsíců, ročních období nebo let podle specifikací smlouvy.

Další rozlišení lze provést mezi fyzickými a finančními smlouvami o nákupu elektřiny. V případě fyzické smlouvy o nákupu elektřiny je odběratel subjektem zúčtování a výrobce elektřiny převádí vyrobenou elektřinu do portfolia odběratele, aniž by musel obchodovat na trzích s elektřinou, a někdy, ale ne nutně, tak činí prostřednictvím přímého připojení. To se v praxi promítá do měření v příslušných místech připojení k elektrizační soustavě a zahrnuje přímé platby od odběratele výrobcí za vyměněnou elektřinu. U finanční smlouvy o nákupu elektřiny se výrobce i odběratel pro fyzické zajištění dodávky spoléhají na trhy s elektřinou s tím, že výrobce prodává elektřinu jiným účastníkům trhu a odběratel ji od nich nakupuje za ceny stanovené trhem. Obě strany pak přistoupí k přímému finančnímu vypořádání na základě rozdílu mezi cenou elektřiny na trhu a cenou stanovenou ve smlouvě.

b. Kombinace dvousměrných rozdílových smluv a smluv o nákupu elektřiny

Článek 19a nařízení o elektřině stanoví zásadu, že režimy podpory energie z obnovitelných zdrojů musí „umožňovat účast projektů, které vyhrazují část elektřiny k prodeji prostřednictvím smlouvy o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů nebo jiných tržních ujednání“⁽⁷¹⁾. To by mělo být umožněno prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů nebo výslovně uvedeno v dokumentaci nabídkového zařízení, případně obě varianty.

Toto ustanovení objasňuje, že u jednoho zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů lze kombinovat použití dvou smluv, a to dvousměrné rozdílové smlouvy a smlouvy o nákupu elektřiny. V praxi lze tuto kombinaci uplatnit různými způsoby, ale ve všech režimech dvousměrných rozdílových smluv by měly být povoleny alespoň dva aspekty:

- Zájemcům o dvousměrné rozdílové smlouvy by mělo být povoleno účastnit se nabídkového řízení na dvousměrné rozdílové smlouvy pouze s částí své instalované výrobní kapacity⁽⁷²⁾. Členské státy by měly vypracovat transparentní metodiky výpočtu a/nebo umožnit individuální měření, aby to bylo proveditelné v praxi a zároveň se zabránilo riziku protisoutěžního chování (např. tomu, aby byli zhotovitelé schopni v průběhu času ovlivňovat, které kapacity nebo objemy výroby jsou v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy nebo smlouvy o nákupu elektřiny započítávány v jejich prospěch). Kromě toho mohou členské státy, které chtějí dále stimulovat rozvoj likvidních trhů se smlouvami o nákupu elektřiny, omezit maximální podíl výroby, na který se vztahují dvousměrné rozdílové smlouvy. To může motivovat příjemce k uzavírání tržních smluv o nákupu elektřiny, aby si zajistili předvídatelné příjmy za svůj podíl výroby, na který se nevztahuje dvousměrná rozdílová smlouva.

⁽⁷⁰⁾ V praxi to znamená, že zhotovitel musí zajistit elektřinu pro odběratele v době, kdy zařízení, s nímž je smlouva spojena, nevyrobí; tato mezera se často označuje jako náklady na vyrovnání dodávky („shaping costs“). Rozdělení rizik ve smlouvách o nákupu elektřiny se rovněž mění v čase: zatímco v minulosti náklady na rizika spojená s omezením výroby nebo zápornými cenami často nesl odběratel, dnes – kdy k těmto jevům dochází častěji – jsou často nuceni nést část nebo i celé tyto náklady zhotovitelé.

⁽⁷¹⁾ Jiná tržní ujednání zahrnují přímý prodej elektřiny na organizovaných trzích s elektřinou bez existence dlouhodobého ujednání. Tato možnost nebude v těchto pokynech diskutována.

⁽⁷²⁾ Například projekt větrného parku o výkonu 50 MW by měl mít možnost podat žádost o dvousměrnou rozdílovou smlouvu na 30 MW kapacity. Zbývající kapacita by pak mohla být například prodána v rámci smlouvy o nákupu elektřiny.

- Udělování dvousměrných rozdílových smluv by nemělo být podmíněno prodejem elektřiny na určitých segmentech trhu. Příjemci by měli mít i nadále možnost svobodně se rozhodnout, jakým způsobem budou prodávat elektřinu vyrobenou ve svých zařízeních (a v každém případě se mohou rozhodnout prodat objemy, na které se vztahují dvousměrné rozdílové smlouvy, v rámci smluv o nákupu elektřiny za předpokladu, že tato účast nebude mít negativní vliv na hospodářskou soutěž na trhu).

Zhotovitel však musí být schopen dostát závazkům přijatým na základě různých smluv.

i. Rizika a zmírňující opatření

Spojení veřejné podpory a soukromého odběru v jednom projektu s sebou nese tři hlavní rizika:

- Za prvé, riziko rozšíření veřejné podpory na odběratele (křížové subvencování), což by mělo být řádně posouzeno podle pravidel státní podpory. Jelikož veřejná podpora umožňuje zhotoviteli financovat a realizovat projekt, může soukromý odběratel těžit z lepších podmínek, než by tomu bylo bez této podpory. Referenční cena dvousměrné rozdílové smlouvy by proto neměla být vypočítávána způsobem, který by mohl příjemce podněcovat k podpisu smluv o nákupu elektřiny za ceny nižší, než je tržní cena.
- Za druhé, riziko narušení trhu se smlouvami o nákupu elektřiny v důsledku kombinace dvousměrných rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny tím, že se změní jejich podmínky a cena ve srovnání s produkty uzavřenými na tržním základě⁽⁷³⁾.
- A konečně, kombinace dvousměrných rozdílových smluv s fyzickými smlouvami o nákupu elektřiny, která může odstranit pobídky pro strany obchodovat na organizovaných velkoobchodních trzích s elektřinou, vytváří riziko snížení likvidity na ostatních trzích s elektřinou.

Zmírňujícím opatřením ke snížení rizika rozšíření veřejné podpory na soukromého odběratele by bylo zavázat příjemce k výběru odběratele smlouvy o nákupu elektřiny prostřednictvím otevřeného, transparentního a nediskriminačního soutěžního nabídkového řízení. To by umožnilo zjistit cenu, kterou jsou podniky ochotny zaplatit za přístup k této výrobě. Aby se zajistilo, že tyto výsledky budou odrážet skutečnou hodnotu těchto smluv, měly by být tyto prodeje koncipovány tak, aby se jich mohl zúčastnit co největší podíl zúčastněných stran. Příklady osvědčených postupů by byly: i) stanovit minimální objem odběru na nízké úrovni (např. 1 MW); ii) stanovit délku smlouvy tak, aby nediskriminovala drobné spotřebitele, např. přibližně na pět let; iii) umožnit všem spotřebitelům elektřiny, včetně maloobchodních dodavatelů, účastnit se těchto aukcí a iv) umožnit přeshraničním zúčastněným stranám účastnit se těchto aukcí. To by nemělo negativně ovlivnit hospodářskou soutěž na trhu, zejména pokud jsou obě strany zapojené do dané smlouvy o nákupu elektřiny ovládané stejným subjektem. Další výhodou této varianty je, že maximalizuje příjmy zhotovitelů, čímž snižuje potřebnou státní podporu na zavádění výrobních kapacit na minimum.

Vedlejším účinkem dražebního procesu je, že by nutně vedl k tomu, že by smlouvy o nákupu elektřiny získávali uchazeči s nejvyššími nabídkami, což by mohlo připravit o přístup na trhy se smlouvami o nákupu elektřiny ty potenciální zákazníci, kteří čelí překážkám vstupu na trh⁽⁷⁴⁾. Aby se zajistilo, že tento typ uspořádání nepovede ke zvýšení tržní síly některých odběratelů, bylo by možné omezit objem kapacity, který mohou nasmlouvat odběratelé, včetně jejich dceřiných společností, s významnou tržní silou, nebo stanovit v aukci různé koše pro výběr odběratelů. Snížení rizika křížového subvencování odběratelů smluv o nákupu elektřiny zároveň přispěje k potřebné minimalizaci možných narušení trhu se smlouvami o nákupu elektřiny. V tomto ohledu by měla být smlouva o nákupu elektřiny uzavřena za tržních podmínek, jak rovněž stanoví nařízení o elektřině. Zatímco smlouvy o nákupu elektřiny mají být uzavírány za tržních podmínek, například prostřednictvím soutěžní aukce, příjemci dvousměrných rozdílových smluv by měli mít i nadále možnost svobodně se rozhodnout, zda budou svou elektřinu prodávat prostřednictvím smlouvy o nákupu elektřiny. Pokud si stát přeje sledovat jiné politické cíle, například cílenou podporu určitých odvětví, existují další možnosti státní podpory⁽⁷⁵⁾. Omezení potenciálního okruhu odběratelů pro smlouvy o nákupu elektřiny by nutně vedlo k narušením, a to ke škodě ostatních potenciálních odběratelů na trhu, a mohlo by být i v rozporu s pravidly státní podpory.

⁽⁷³⁾ K tomu viz definice smlouvy o nákupu elektřiny podle nařízení o elektřině, jehož čl. 2 bod 77 odkazuje na nákup elektřiny na tržním základě.

⁽⁷⁴⁾ Podobných výsledků by teoreticky bylo možné dosáhnout i nabídkou smluv o nákupu elektřiny na likvidních tržních platformách. Zkušenosti s platformami pro smlouvy o nákupu elektřiny jsou však v EU omezené.

⁽⁷⁵⁾ Viz například nové nástroje uvedené v oddíle 4.5 Rámce pro opatření státní podpory na podporu Dohody o čistém průmyslu (CISAF).

Aby se minimalizovalo riziko stažení likvidity na ostatních trzích s elektřinou, doporučuje se omezit používání smluv o nákupu elektřiny na finanční smlouvy o nákupu elektřiny, které jejich smluvní strany motivují k obchodování na organizovaných trzích s elektřinou.

ii. Možné kombinace dvousměrných rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny

V souladu s ustanovením článku 19a nařízení o elektřině je stát povinen pouze umožnit účastníkům nabídkového řízení vyhradit část výroby pro smlouvy o nákupu elektřiny nebo jiná tržní ujednání. To v zásadě nevyžaduje žádné zvláštní prvky v koncepci aukce nebo dvousměrné rozdílové smlouvy, ale může to zahrnovat výše uvedená opatření ke zmírnění rizik.

Zhotovitelé se rozhodnou pro možnou kombinaci se smlouvami o nákupu elektřiny na základě atraktivity nabídky veřejné podpory ve srovnání s možností uzavřít smlouvu o nákupu elektřiny nebo využít jiného tržního ujednání.

Jedním ze způsobů, jak nastavit kombinaci dvousměrných rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny, je, že režim podpory omezil kapacitu nebo výrobu, na kterou se může vztahovat dvousměrná rozdílová smlouva, na podíl celkové kapacity nebo výroby. V takovém případě by zhotovitel musel najít alternativní zdroje příjmů pro zbývající nepodporovanou kapacitu nebo výrobu, případně i prostřednictvím smluv o nákupu elektřiny. V těchto případech je proto obzvláště důležité přijmout opatření ke zmírnění rizika, aby se zajistilo, že tato opatření nepovedou ke křížovému subvencování.

Tato možnost se zdá být vhodná zejména pro větrná zařízení na moři, kde mořské dno zhotovitelům pronajímá stát. Stát pak může omezit veřejnou podporu na objem výroby, který neodpovídá odhadovanému celkovému objemu, jenž lze v dané oblasti vybudovat, a umožnit zhotovitelům budovat nad kapacitu podporovanou režimem („nadsazení kapacity“). Příjemci jsou tak nuceni hledat jiné zdroje financování, aby zajistili úplné vybudování a využili úspor z rozsahu ⁽⁷⁶⁾.

Naopak u zařízení na pevnině stát obvykle nezná velikost plochy, která má být využita, a nemůže na základě toho rozhodnout o objemu výroby nebo kapacitě, která má být podporována. Za těchto okolností může stát stanovit maximální procentuální podíl výroby zařízení, který může využívat veřejnou podporu ⁽⁷⁷⁾. Upozorňujeme, že vzhledem k tomu, že procentuální podíl výroby, na který se nevztahuje veřejná podpora, může být malý, mohou se příjemci rovněž rozhodnout pro plné vystavení se tržnímu riziku, protože nemusí potřebovat doplňkovou dlouhodobou smlouvu na financování zařízení. Čím nižší je podíl, na který se vztahuje veřejná podpora, tím vyšší je motivace podepsat další dlouhodobou smlouvu ve formě smlouvy o nákupu elektřiny namísto jiných tržních ujednání, jako je obchodování na organizovaných trzích.

Stát by jako protistrana dvousměrné rozdílové smlouvy mohl část této elektřiny prodávat také formou krátkodobých smluv o nákupu elektřiny ⁽⁷⁸⁾. To by poskytlo zajištění jak pro zhotovitele, kteří potřebují dlouhodobější investiční závazky, tak pro zákazníky, kteří nemusí být schopni podepsat dlouhodobé smlouvy a vyžadují smlouvy na kratší dobu. Tyto smlouvy o nákupu elektřiny by měly být vydávány se splatností přibližně pět let a měly by být uzavírány na základě soutěžního nabídkového otevřeného dodavatelům a spotřebitelům, a to i přeshraničně. Vzhledem k tomu, že stát vystupuje jako zprostředkovatel, je třeba věnovat pozornost existenci státních záruk. Pokud existuje záruka zaštiťovaná státem, měla by obsahovat ustanovení, která zabrání snížení likvidity na trzích s elektřinou, například pomocí finančních smluv o nákupu elektřiny, a neměla by poskytovat podporu nákupu výroby z fosilních paliv.

A konečně článek 19a rovněž odkazuje na použití necenových kritérií (buď jako předvýběrových kritérií, nebo jako kritérií pro udělení zakázky) na podporu kombinace dvousměrných rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny, ale pouze k „usnadnění přístupu zákazníků, kteří čelí překážkám při vstupu na trh se smlouvami o nákupu elektřiny“. Nařízení tuto kategorii zákazníků nedefinuje, ale členský stát, který se rozhodne pro tuto možnost, bude muset řádně odůvodnit, že vybrané skupiny zákazníků do této kategorie jednoznačně spadají: typickým příkladem jsou malé a střední podniky nebo energetická společenství. Upozorňujeme, že při použití dalších kritérií bude muset členský stát prokázat, že tato kritéria neovlivňují konkurenceschopnost aukcí pro výběr příjemců a neznamenají neoprávněnou státní podporu pro odběratele smluv o nákupu elektřiny, což je mimo jiné požadavek podle pravidel státní podpory.

⁽⁷⁶⁾ Viz rozhodnutí Komise ve věci SA.114440 (2024/N) – Estonsko TCTF: Režim na podporu větrné energie na moři.

⁽⁷⁷⁾ Státní podpora SA.115179 (2024/N) – Itálie FER X TCTF Italská dočasná podpora výroby elektřiny pro elektrárny využívající obnovitelné zdroje energie blížící se tržní paritě.

⁽⁷⁸⁾ I.c. Viz také oddíl VI.c, v němž je popsán podobný mechanismus pro forwardové obchodování. Doba trvání těchto smluv o nákupu elektřiny by měla být stanovena tak, aby nabízené smlouvy o nákupu elektřiny neovlivňovaly likviditu forwardových trhů. V praxi to znamená, že takové smlouvy o nákupu elektřiny by měly být vydávány na dobu delší, než je doba trvání dostatečně likvidních forwardových produktů, například na dobu přibližně pěti let.

Souhrnný rámeček 5

Při zvažování kombinace dvousměrných rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny v rámci aukce by členské státy měly vzít v úvahu rizika křížového subvencování, narušení trhu se smlouvami o nákupu elektřiny a snížení likvidity ostatních segmentů trhu s elektřinou a zavést vhodná opatření ke zmírnění rizik.

VIII. Závěr

Přechod k čisté elektroenergetické soustavě vyžaduje rychlé investice do výrobních zařízení. Investice mohou být podporovány členskými státy formou dvousměrných rozdílových smluv, jak ukládá nedávná reforma uspořádání trhu s elektřinou. Reforma vyústila ve stanovení pravidel v člancích 19a a 19d nařízení o elektřině, která by členské státy měly zohlednit při koncipování dvousměrných rozdílových smluv pro příslušné technologie, aby mohly využívat výhod těchto smluv.

Vzhledem k rozsahu těchto investic a potenciálu režimů podpory narušit fungování trhu, jakož i integraci systému je velmi důležité zvolit vhodné koncepty dvousměrných rozdílových smluv. Režimy podpory obecně podporují zařízení po velmi dlouhou dobu a jakékoli narušení by mělo významný a nepředvídatelný dopad na budoucí fungování trhu. Kromě toho představují dvousměrné rozdílové smlouvy zajištění jak pro příjemce, tak pro stát. Obě strany by mohly nabídnout výhody tohoto zajištění spotřebitelům elektřiny, pokud by to nevedlo k narušení hospodářské soutěže.

Aby se podpořil nákladově efektivní přechod na dekarbonizovanou elektrizační soustavu a zároveň se podpořila bezpečnost dodávek a cenová dostupnost pro spotřebitele, měly by být dvousměrné rozdílové smlouvy koncipovány tak, aby:

- **zabraňovaly narušení nabídek na denních, vnitrodenních a vyrovnávacích trzích a na trzích s podpůrnými službami** i) motivováním k výrobě v časech, kdy má pro elektrizační soustavu vysokou hodnotu, ii) zajišťováním, aby výrobce zůstal finančně odpovědný za své odchylky v souladu s článkem 5 nařízení o elektřině,
- **zachovávaly pobídky pro efektivní rozhodnutí o údržbě** zajištěním, že odměna bude pobízet k údržbě v časech, kdy je potřeba výroby v systému nižší,
- **zachovávaly podobné pobídky srovnatelné s pobídkami pro nepodporovaná zařízení, aby mohla zařízení efektivně fungovat a účastnit se forwardových trhů s elektřinou, a**
- **zachovávaly pobídky k přijímání optimálních investičních rozhodnutí** zajištěním, že podporovaná výrobní zařízení zůstanou dostatečně vystavená tržním cenám.

Kombinace dvousměrných rozdílových smluv se smlouvami o nákupu elektřiny by měla být koncipována tak, aby:

- **zabraňovala riziku křížového subvencování odběratele smlouvy o nákupu elektřiny,**
- **zabraňovala narušení trhů se smlouvami o nákupu elektřiny a**
- **snížovala riziko snížení likvidity** na ostatních trzích s elektřinou.

Shrnutí jednotlivých prvků koncepce

Osvědčené postupy uvedené v této tabulce nepředstavují vyčerpávající seznam pro splnění požadavků nařízení o elektřině. V tabulce jsou uvedeny příklady prvků koncepce podporujících schopnost dvousměrných rozdílových smluv reagovat na trh, které nelze považovat za pevné s ohledem na další výzkum a zkušenosti. Ačkoli dodržení prvků koncepce může být specifické pro daný kontext, sladění s níže uvedenými prvky koncepce může urychlit posouzení a schvalovací proces.

Prvek koncepce	Příklad osvědčených postupů
Zabránění narušení chování při podávání nabídek na denních, vnitrodenních a vyrovnávacích trzích a na trzích s podpůrnými službami	Pro dvousměrné rozdílové smlouvy závislé na výrobě: Žádná odměna během obchodních intervalů s tržní cenou nižší než mezní náklady (např. během záporných cen větrné a solární energie) na denním i vnitrodenním trhu ⁽¹⁾. Pro fúzní dvousměrné rozdílové smlouvy: Výplata podpory by měla být nezávislá na skutečné výrobě během obchodních intervalů s tržní cenou nižší než náklady (např. během záporných cen větrné a solární energie) na denním i vnitrodenním trhu, přičemž by měla být zachována motivace k účasti na trzích s podpůrnými službami a na vyrovnávacích trzích. Pro dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě: Za předpokladu, že je vyplácená podpora nezávislá na provozním rozhodnutí vyrábět (nebo nevyrábět), lze předpokládat, že příjemce není motivován k výrobě elektřiny v době záporných cen na denním i vnitrodenním trhu. U elektráren schopných nasazování, jako jsou jaderné elektrárny, by se za osvědčený postup považovaly pouze dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě. Pro všechny typy dvousměrných rozdílových smluv: Žádná výplata v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy by se neměla zakládat na zúčtovací ceně odchylky (tj. vyrovnávací trh nelze považovat za relevantní referenční trh).
Podpora efektivního rozhodování o údržbě	Pro dvousměrné rozdílové smlouvy závislé na výrobě: Referenční období ⁽²⁾ v délce tří měsíců je obecně dostatečné pro efektivní rozhodování o údržbě větrných a solárních zařízení. Pro fúzní dvousměrné rozdílové smlouvy: Pokud nejsou během údržby plánovány žádné výplaty v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy, podpořilo by efektivní rozhodování o údržbě větrných a solárních výrobních zařízení referenční období tří měsíců. Pokud je podpora vyplácena během období údržby (a zejména plánované údržby) za stejných podmínek jako výplaty podpory mimo období údržby, lze předpokládat, že rozhodnutí o údržbě reaguje na trh. Pro dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě: Pokud je podpora během období údržby (a zejména plánované údržby) vyplácena za stejných podmínek jako mimo období údržby, lze předpokládat, že rozhodnutí o údržbě vychází z tržních příjmů, a bylo tedy přijato efektivním způsobem.
Pobízení k efektivní účasti na forwardovém trhu s elektřinou	Pro všechny typy dvousměrných rozdílových smluv: Referenční období musí být dostatečně dlouhé, aby byli příjemci motivováni k účinnému zajištění se proti budoucímu kolísání cen.

Prvek koncepce	Příklad osvědčených postupů
	Pro zařízení s relativně konstantním výrobním profilem, jako jsou jaderná zařízení, může být referenční cena definována jako průměr jednotlivých tržních cen pro trhy, na kterých bude příjemce prodávat (např. forwardový, denní, vnitrodenní), vážený objemem skutečného prodeje elektrárny na každém z těchto trhů. Používání průměrných tržních cen (na rozdíl od realizovaných tržních cen) k vytvoření referenční ceny motivuje příjemce k „překonávání trhu“. Všimněte si, že vážení skutečným prodejem znamená, že složení referenční ceny není stanoveno exogenně, což by mohlo uměle zkreslit obchodní strategii příjemce, ale je stanoveno endogenně na základě skutečné obchodní strategie příjemce. Alternativním osvědčeným postupem je, že stát pověří jednoho nebo více účastníků trhu, kteří jsou nezávislí na provozovateli výrobních zařízení a jsou vybráni na základě soutěžního řízení, aby jménem státu prováděli zajištění na forwardovém trhu.
Maximalizace hodnoty investic pro elektrizační soustavu a spotřebitele v EU	Pro dvousměrné rozdílové smlouvy závislé na výrobě: Referenční období musí být dostatečně dlouhé, například tři měsíce, aby příjemci byli motivováni investovat do zařízení, které maximalizuje tržní hodnotu. Pro fúzní dvousměrné rozdílové smlouvy: Když je dvousměrná rozdílová smlouva založena na výrobě, musí být referenční období dostatečně dlouhé, například tři měsíce, aby příjemci měli motivaci investovat do zařízení, které maximalizuje tržní hodnotu. To je zvláště důležité, protože pobídky k umístění/optimalizaci investic tak, aby se zabránilo výrobě v časech záporných cen nebo cen nižších než náklady, jsou utlumeny, protože příjemci v těchto časech dostávají podporu bez ohledu na výrobu. Pro dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě: U těchto dvousměrných rozdílových smluv by zvláštní pozornost by měla být věnována koncepci referenčního objemu, neboť se očekává, že bude mít značný vliv na sílu pobídek k maximalizaci hodnoty investic pro elektrizační soustavu. Kromě toho by měli být potenciální příjemci informováni o metodice pro stanovení referenční ceny a objemu v dostatečném předstihu před soutěžním nabídkovým řízením. To jim umožní ji co nejlépe zohlednit v nabídkách a investičních rozhodnutích. Pro všechny typy dvousměrných rozdílových smluv: V případě potřeby by mohly být zavedeny místně vztahované pobídky, které by řešily potíže s přetížením elektrizační soustavy, minimalizovaly hodnotu investic do systému a minimalizovaly potřeb nákladných nápravných opatření. Tyto pobídky by mohly zahrnovat korekční faktory v odměňování v rámci režimu podpory nebo necenová kritéria v rámci energetického systému používaná pro stanovení pořadí nabídek. Každé opatření musí být koncipováno v souladu s pravidly státní podpory a řádně odůvodněno. Aby byly smlouvy odolné vůči změnám v uspořádání trhu, měla by smluvní ujednání dvousměrných rozdílových smluv obsahovat ustanovení podrobně popisující, jak budou platby v případě takových změn upravovány. To by mohlo zahrnovat změny, jako jsou konfigurace nabídkové zóny nebo změna granularity obchodního intervalu.

⁽¹⁾ Například vnitrodenní tržní cenu lze vypočítat pomocí indexů, které zohledňují váženou cenu obchodovaných objemů za poslední hodiny před uzavřením brány a berou v úvahu příslušné segmenty trhu pouze v případě, že jsou dostatečně likvidní. To omezuje rizika strategického chování příjemců.

⁽²⁾ Referenční cena může být aritmetickým průměrem nebo váženým průměrem referenční ceny za referenční období za předpokladu, že výstup příjemce neovlivňuje váhy použité pro průměr.

Příloha II

Slovníček

Fúzní dvousměrné rozdílové smlouvy: Fúzní dvousměrné rozdílové smlouvy jsou smlouvy, v nichž jsou v určitých časových obdobích referenčními objemy, na jejichž základě se vypočítávají smluvní platby, objemy skutečně vyrobené elektřiny. V ostatních časových obdobích se referenční objemy vypočítávají na základě jiných referenčních hodnot, například výrobní kapacity zařízení.

Výplaty v rámci dvousměrných rozdílových smluv: Výplaty v rámci dvousměrných rozdílových smluv jsou definovány jako finanční toky mezi příjemcem a subjektem zadávajícím dvousměrné rozdílové smlouvy. Finanční toky mohou směřovat od zadavatele dvousměrné rozdílové smlouvy k příjemci, pokud je referenční tržní cena nižší než realizační cena, a mohou směřovat od příjemce k zadavateli, pokud je referenční tržní cena vyšší než realizační cena.

Dvousměrné rozdílové smlouvy založené na výrobě: Dvousměrné rozdílové smlouvy založené na výrobě jsou smlouvy, v nichž jsou referenčními objemy, na jejichž základě se vypočítávají smluvní platby, objemy elektřiny skutečně vyrobené příjemcem.

Dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě: Dvousměrné rozdílové smlouvy nezávislé na výrobě jsou smlouvy, v nichž jsou referenčními objemy, na jejichž základě se vypočítávají smluvní platby, založeny na výrobní kapacitě zařízení nebo na výrobě referenčního zařízení. Na rozdíl od dvousměrných rozdílových smluv založených na výrobě se tedy referenční objemy nevypočítávají na základě skutečné výroby zařízení.

Nadsazení kapacity: Nadsazením kapacity se rozumí situace, kdy příjemce vybuduje vyšší instalovanou kapacitu, než je kapacita, která je podporována v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy.

Referenční tržní cena: Referenční tržní cena je cena elektřiny, která se při výpočtu smluvních plateb v rámci dvousměrných rozdílových smluv porovnává s realizační cenou. Pokud se referenční tržní cena počítá za referenční období delší než obchodní interval, vypočítá se referenční tržní cena jako průměr tržní ceny za všechny obchodní intervaly referenčního období. Tento výpočet průměru může být aritmetický nebo vážený výrobou elektřiny vyrobené technologií podporovaného zařízení (např. celková výroba větrné energie v nabídkové zóně), nikoli však výrobou samotného podporovaného aktiva (jinak by byl výpočet ekvivalentní referenčnímu období odpovídajícímu obchodnímu intervalu).

Referenční období: Referenční období je období, za které se vypočítává referenční tržní cena.

Referenční objem: Referenční objem je objem, na jehož základě se vypočítá smluvní platba v rámci dvousměrné rozdílové smlouvy. Může být vypočítán na základě měřeného výkonu podporovaného zařízení, a to v případě dvousměrných rozdílových smluv založených na výrobě, nebo v případě dvousměrných rozdílových smluv nezávislých na výrobě může být nezávislý na měřeném výkonu.

Mechanismus zpětného vyžádání: Mechanismus zpětného vyžádání je pravidlo, které vyžaduje, aby příjemce vrátil příjmy, pokud tržní cena vzroste nad dohodnutou realizační cenu.

Náklad příležitosti: Náklad příležitosti představuje ušlý zisk, který vznikne výrobci, spotřebiteli nebo poskytovateli flexibility, když se rozhodne pro jednu činnost (např. výrobu, spotřebu nebo poskytování rezerv) namísto jiné alternativy. Například nákladem příležitosti u elektrárny nabízející kapacitu na vyrovnávacím trhu jsou příjmy, kterých se vzdává tím, že neprodává tuto elektřinu na denním trhu.